

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

НУБІП України

1. На основі науково-методичної літератури описати інновації як предмет педагогічного вивчення.
2. Визначити особливості готовності педагога до інноваційної діяльності та окреслити організаційно-педагогічні умови підготовки викладачів закладів вищої освіти до інноваційної діяльності.
3. Описати забезпечення інформаційно-освітнього середовища та виявити рівень підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності.
4. Вдосконалити інформаційно-комунікаційне забезпечення підготовки студентів за напрямком «Професійна освіта» у сфері інноваційної діяльності.

Дата видачі завдання «28» жовтня 2022 року.

Керівник магістерської роботи _____

Кучай О. В.

Завдання прийняв до виконання _____

Джуринюк Б. Л.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РЕФЕРАТ

НУВБІП України

Магістерська кваліфікаційна робота: 89 сторінок, 1 додаток, 7 таблиць, 7 рисунків, використаних джерел – 64 найменування. Основний текст роботи викладено на 81 сторінці.

НУВБІП України

Магістерська кваліфікаційна робота на тему «Формування готовності майбутнього педагога до інноваційної діяльності засобами інформаційних технологій» присвячена дослідженню використання інформаційних технологій у формуванні інноваційної компетентності при підготовці студентів-педагогів.

НУВБІП України

Було висвітлено питання особливостей інноваційного підходу в освіті та розвитку інноваційної компетентності при підготовці студентів педагогічного спрямування у закладах вищої освіти. Досліджено специфіку та виокремлено особливості організації інноваційного освітнього середовища засобами інформаційних технологій.

НУВБІП України

У вступі висвітлюється актуальність теми дослідження, ступінь дослідженості цієї теми, об'єкт, предмет та завдання роботи. Також зазначається наукова новизна та практична значущість досліджуваної проблеми.

НУВБІП України

У першому розділі визначається проблематика підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності, зокрема у закладах вищої освіти, у розрізі вітчизняного та зарубіжного передового педагогічного досвіду, розглядається суть, переваги та недоліки інноваційного підходу та особливості його організації.

НУВБІП України

Було проведено аналіз вітчизняних та зарубіжних педагогічних, психологічних та технічних праць, що стосується тематики дослідження, виявлено спірні питання у доцільності використання різних моделей інноваційної діяльності педагога, представлено передовий досвід у організації інноваційного підходу в освіті у закладах вищої освіти.

НУВБІП України

У другому розділі подається опис стану інформаційно-освітнього середовища Національного університету біоресурсів і природокористування України, який включає інформаційно-комунікаційне та методичне забезпечення підготовки фахівців педагогічного профілю за напрямом «Професійна освіта».

Проаналізовано забезпечення інформаційно-комунікаційними технологіями гуманітарно-педагогічного факультету.

У ході проведення емпіричного дослідження було проведено опитування щодо вмотивованості застосування інноваційного підходу у майбутній фаховій діяльності, а також зібрано побажання щодо майбутнього курсу та зроблено збір матеріалу для формування занять.

У третьому розділі представлено розробку авторських занять щодо застосування інноваційного підходу у майбутній викладацькій діяльності та розвитку інноваційної компетентності студентства. Після апробації занять

виявлено рівень якості забезпечення інноваційного навчання за допомогою використаних інформаційно-комунікаційних технологій.

На основі проведеного емпіричного дослідження сформовано методичні рекомендації щодо оптимізації освітнього процесу із використанням інформаційних технологій.

У висновках подаються узагальнення щодо виконаної роботи та опорні пункти виконаної експериментальної частини магістерського дослідження з подальшими рекомендаціями щодо поглиблення вивчення з проблематики магістерської роботи.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, інноваційна компетентність, студенти, майбутні педагоги, інформаційні технології.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	7
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	11
1.1. Інновації як предмет педагогічного вивчення.....	11
1.2. Особливості готовності педагога до інноваційної діяльності.....	19
Висновки до першого розділу.....	22
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НУБІП УКРАЇНИ.....	23
2.1 Організаційно-педагогічні умови підготовки студентів-майбутніх педагогів до інноваційної діяльності.....	23
2.2. Виявлення рівня підготовки викладачів вищих навчальних закладів до інноваційної діяльності.....	31
Висновки до другого розділу.....	43
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	45
3.1. Інформаційно-комунікаційне забезпечення підготовки студентів за напрямком «Професійна освіта».....	45
3.2. Методичні рекомендації щодо оптимізації освітнього процесу із використанням інформаційних технологій.....	54
Висновки до третього розділу.....	66
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	71

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ЗВО – заклад вищої освіти

НУБІП України

ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології

НУБП України – Національний університет біоресурсів і

природокористування України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВСТУП

НУВБІП України

Актуальність дослідження. У сучасному освітньому контексті актуальність формування готовності майбутнього педагога до інноваційної діяльності засобами інформаційних технологій надзвичайно висока. Перш за все, інформаційні технології надають навчально індивідуалізацію та доступність. За допомогою сучасних інструментів можна створювати персоналізовані навчальні матеріали, враховуючи потреби кожного учня. Це сприяє виникненню позитивного взаємодії між учителем і учнем, збільшує мотивацію навчання та розвиває інтерес до знань.

НУВБІП України

По-друге, інноваційні педагогічні підходи, базовані на використанні інформаційних технологій, сприяють розвитку креативності та критичного мислення учнів. Вони допомагають формувати вміння аналізувати інформацію, розв'язувати проблеми та висувати нові ідеї. У цьому контексті важливо, щоб майбутні педагоги володіли сучасними методами роботи з інформаційними ресурсами, зокрема, навичками вибору надійних джерел, оцінки інформаційної достовірності та її творчого використання в освітньому процесі.

НУВБІП України

По-третє, інформаційні технології допомагають педагогам вдосконалювати свою власну професійну майстерність. Вони можуть використовувати онлайн-курси, вебінари та педагогічні платформи для підвищення кваліфікації та обміну досвідом з колегами. Такий підхід сприяє постійному професійному зростанню педагогів і створює умови для впровадження сучасних технологій навчання в освітню практику. Таким чином, навички роботи з інформаційними технологіями стають ключовими для сучасного педагога, який бажає успішно адаптуватися до вимог сучасності та забезпечити якісну освіту.

НУВБІП України

Об'єкт дослідження – інформаційне забезпечення професійної підготовки майбутніх фахівців педагогічної галузі.

НУВБІП України

Предмет дослідження – формування готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності засобами інформаційних технологій.

Мета дослідження – аналіз та вдосконалення використання інформаційних технологій у розрізі забезпечення підготовки майбутніх педагогів до здійснення інноваційної діяльності.

Виходячи із мети нашого дослідження було сформовано наступні **завдання дослідження:**

5. На основі науково-методичної літератури описати інновації як предмет педагогічного вивчення.

6. Визначити особливості готовності педагога до інноваційної діяльності та окреслити організаційно-педагогічні умови підготовки викладачів

закладів вищої освіти до інноваційної діяльності.

7. Описати забезпечення інформаційно-освітнього середовища та виявити рівень підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності.

8. Вдосконалити інформаційно-комунікаційне забезпечення підготовки студентів за напрямком «Професійна освіта» у сфері інноваційної діяльності.

Для досягнення поставленої мети та вирішення задач нами було застосовано наступні методи дослідження:

– теоретичні: аналіз наукової та методико-педагогічної літератури, синтез,

порівняння, аналіз, узагальнення, класифікація та систематизація;

– емпіричні: бесіди, спостереження, порівняння, анкетування, метод експертної оцінки;

– математично-статистична обробка даних.

Дослідження проводилось протягом 2022-2023 навчального року на базі Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці занять з застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій для студентів педагогічних спеціальностей закладів вищої освіти з формування інноваційної компетентності.

Теоретичне значення дослідження. Проведений аналіз наукової та методико-педагогічної літератури дозволив: теоретично дослідити поняття

дистанційної освіти, означає важливість проведення інноваційного підходу у сучасній освіті, провести аналіз підготовки здобувачів освіти за педагогічною спеціальністю, обґрунтувати і розробити методичні рекомендації щодо впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та вдосконалення процесу формування інноваційної компетентності із використанням інформаційних технологій.

Практичне значення отриманих результатів. Розроблені заняття та надані рекомендації щодо впровадження інформаційних технологій у процес формування інноваційної компетентності можуть бути використані у практичній діяльності викладачів педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти України.

Структура роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У роботі представлений ілюстративний матеріал у вигляді таблиць та рисунків.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Інновації як предмет педагогічного вивчення

Освіта як система є одним із найважливіших чинників розвитку особистості. Навчальний процес у вищих навчальних закладах відіграє важливу роль у наданні сучасних знань, які студенти можуть застосовувати на практиці.

Цьому процесу сприяє модернізація освіти, а також впровадження інновацій.

Щоб зрозуміти, як інноваційна діяльність впливає на освітній процес, необхідно дати визначення цього явища.

Поняття «інновація» вперше з'явилося в дослідженнях культурологів у XIX столітті й означало впровадження певних елементів однієї культури в іншу.

Це значення досі збереглося в етнології. На початку 20 століття оформилася нова галузь знань - наука про інновації, в рамках якої почалося вивчення закономірностей технологічних інновацій у сфері матеріального виробництва. Наука про інновації - інновації - була розроблена як відображення зростаючої потреби компаній у розробці та впровадженні нових послуг та ідей.

Інновація, інновация (від англ. innovation) — запроваджена інновація, яка забезпечує професійне зростання ефективності процесів або продуктів, яких потребує ринок. Кінцевий результат творчої діяльності або процесу мислення.

Якщо при виведенні на ринок конкретного продукту або послуги підвищується ефективність виробничих систем, то це і є інновація.

Інноваційна діяльність (у навчанні) — це навчальна діяльність, заснована на попередньому досвіді шляхом порівняння та вивчення процесу навчання з метою впровадження нового методу навчання.

Дії, спрямовані на підвищення якості освіти. Сучасний освітньо-педагогічний словник визначає поняття «освітня інновація» так: «Педагогічна інновація — це нововведення в педагогічній діяльності, зміна змісту і технології навчання і виховання, спрямована на підвищення ефективності». [1] Визначення

доповнює провідний науковий співробітник лабораторії загальних проблем В.М. Кларін. «Інновація» означає наступне: «Інновація стосується не лише створення та поширення інновацій, а й змін, змін у способі функціонування, стилі мислення, пов'язаних із цими інноваціями». [2]

Існує багато різних трактувань визначення інноваційної діяльності, але всі вони виділяють одне – поступальний розвиток освітнього процесу порівняно з усталеним досвідом.

Поняття «інновації» можна розглядати з різних точок зору: соціальних систем, бізнесу, економіки тощо.

Автори системної концепції інновацій (Н. І. Лапін, А. І. Пригожин, Б. І. Сазонов, В. С. Толстой) все різноманіття інноваційного процесу класифікують на два найважливіших види [3]:

а) просте відтворення нововведення, яке характеризується тим, що нововведення було створено лише в організації, яка першою освоїла його виробництво;

б) широке поширення інновацій, що характеризується тим, що процес виробництва інновацій поширюється на багато організацій. У цей період, між створенням інновації та її розповсюдженням серед користувачів, виникає етап поширення способів виробництва інновації та типів її використання; Масове виробництво інновації, що забезпечує насичення попиту на цю інновацію.

Для розуміння комплексної характеристики необхідно представити класифікацію інновацій. Однак сьогодні це загальноприйнятої класифікації немає. Вчені неодноразово намагалися виділити загальні критерії інновацій у навчанні. В. А. Слостенін і Л. С. Подимов виділяють такі типи інновацій [3]:

- за їх відповідністю навчальному процесу (за змістом, методикою, технологією, організаційними формами, методами, засобами навчального процесу, управління навчальним закладом);

- за масштабом (державний, регіональний, національний, регіональний, навчальний заклад нового типу);

- За педагогічною значущістю (відокремлені (особисті, локальні, єдині та ін.), незв'язані, модульні (комплексність особистих, взаємопов'язаних починань), систематичні;

- Оригінально (модифікований, тобто вдосконалений, комбінований (приєднаний до раніше відомої нової частини), принципово новий).

К. Ангеловські виділив ряд критеріїв, які містять інноваційні типи. Ця версія є найпоширенішою. Класифікація представлена в таблиці 1.1 [4]

Таблиця 1.1

Класифікація педагогічних інновацій

Критерії класифікації	Види інновацій
Сфера інновацій	Цілі та зміст навчання; методи навчання, прийоми та підходи; організація навчання; система і управління навчальним процесом
Спосіб виникнення новаторського процесу	а) організовано б) раптово
Широта і глибина новаторської події	а) великий, глобальний, стратегічний, систематичний, фундаментальний, глибокий, радикальний б) приватний, малий та ін.
Виходячи з того, як вони виглядають, створюються інновації	а) зовнішні; б) внутрішні

А. В. Хуторської вирішив доповнити цю таблицю параметрами педагогічних інновацій, такими як: підхід до структури науки, підхід до навчальних предметів, підхід до умов впровадження та характеристики інновацій тощо. Слід зазначити, що в таксономії А. В. Хуторського [5], яка представлена в табл. 1.2, одна і та ж інновація може мати декілька характеристик одночасно, і існувати в різних блоках.

Таблиця 1.2

Систематика педагогічних інновацій

Тип педагогічного нововведення	Опис педагогічного нововведення
По відношенню до структурних елементів освітніх систем	Нововведення у цілепокладанні, у завданнях, у змісті освіти та виховання, у формах, у методах, у прийомах, у технологіях навчання, у засобах навчання та освіти, у системі діагностики, у контролі, в оцінці результатів і т.д.
Стосовно особистісного становлення суб'єктів освіти	У галузі розвитку певних здібностей в учнів та педагогів, у сфері розвитку їх знань, умінь, навичок, способів діяльності, компетентностей та ін.
По галузі педагогічного застосування	У навчальному процесі, у навчальному курсі, в освітній галузі, на рівні системи навчання, на рівні системи освіти, в управлінні освітою.
За типами взаємодії учасників педагогічного процесу	У колективному навчанні, у груповому навчанні, у тьюторстві, у репетиторстві, у сімейному навчанні тощо.
За функціональними можливостями	Нововведення умови (забезпечують оновлення освітнього середовища, соціокультурних умов тощо), нововведення-продукти (педагогічні засоби, проекти, технології тощо), управлінські нововведення (нові рішення у структурі освітніх систем та управлінських процедур, що забезпечують їхнє функціонування).
За способами здійснення	Планові, систематичні, періодичні, стихійні, спонтанні, випадкові.

<p>За масштабністю розповсюдження</p>	<p>У діяльності одного педагога, методичного об'єднання педагогів, у школі, у групі шкіл, у регіоні, на державному рівні, на міжнародному рівні тощо.</p>
<p>За соціально-педагогічною значимістю</p>	<p>В освітніх установах певного типу, для конкретних професійно-технологічних груп освітян.</p>
<p>За обсягом новаторських заходів</p>	<p>Локальні, масові, глобальні тощо.</p>
<p>За ступенем передбачуваних перетворень</p>	<p>Коригувальні, модифікуючі, модернізуючі, радикальні, революційні.</p>

Для повного уявлення про особливості нововведень у сфері освіти можна виділити два типи навчальних закладів: традиційні (стабільна робота, що склалася на основі рутини) і розвитку (пошуковий режим).

До складу суб'єкта входить інноваційна діяльність усіх без винятку суб'єктів розвитку навчального закладу: директора, завуча, їх заступників, учнів, батьків, методистів, учителів, педагогічний персонал тощо. Ця структура враховує функціонально-рольові взаємовідносини всіх учасників на кожному етапі інноваційного процесу. Зрозуміло, що інноваційні процеси в університетах та інших навчальних закладах зачіпають усі рівні.

Іншою характеристикою інноваційного процесу є його циклічність, яка чітко проявляється в наступних етапах, через які проходить будь-яка інновація: поява (ініціація) швидке зростання – зрілість – опанування – дифузія (поширення) – насичення (вчителями) опанування, закріплення (у всіх сферах навчального та управлінського процесу) - регуляризація (нововведення стає нормою) - криза (неможливість впровадження інновації в нових сферах) - кінець (інновація залишається такою або замінюється/замінюється чимось іншим).

Трапляється, що деякі нововведення проходять ще одну фазу, яку називають «випромінюванням». Цей етап відбувається, коли завдяки рутинізації інновації не зникають, а стають сучасними, часто з ще більшим впливом на систему.

Існує ще одна структура інноваційного процесу - структура генерації інновацій. Виходить з теорії інновацій у сфері матеріального виробництва. Якщо перенести цю структуру на інноваційні процеси в університеті, то можна простежити такий ланцюжок: поява – розробка ідеї – дизайн – виробництво

(майстерність у дії) – використання іншими людьми. Під структурою управління розуміється сукупність управлінських дій: планування - організація - управління

- контроль. Інноваційні процеси у вищих навчальних закладах часто реалізуються у формі концепції розвитку університету або повністю

використаної програми розвитку університету, тоді до реалізації інноваційного процесу залучаються співробітники університету. Наступний крок —

моніторинг результатів. Бувають моменти, коли є інновації, а процес стає неконтрольованим і регульованим лише завдяки внутрішній саморегуляції.

Однак якщо інновації у вищих навчальних закладах не можна контролювати повністю, буде дуже швидкий спад. У цьому плані наявність регулюючих органів

є дуже важливим фактором, який стабілізує інноваційний процес, що, до речі, не скасовує процес саморегулювання та самоконтролю.

Керівник ЗВО, в якому організовано інноваційний процес, повинен здійснювати всі зміни, керуючись зразковою нормативно-правовою базою.

Нормативно-правові акти є основою нормального функціонування вищих навчальних закладів. При здійсненні інноваційної діяльності ЗВО

використовують такі нормативні документи, як: державні закони, акти міжнародного права, різні постанови місцевих органів влади, рішення

Міністерства освіти і науки України, обласних і регіональних освітніх установ, накази директорів навчальних закладів.

В основному інноваційні процеси є системними: вони мають багато частин, але їх простої суми недостатньо без структурних зв'язків і

закономірностей, які характеризують інноваційний процес у цілому. Комплексне розуміння інноваційних процесів вимагає розкриття провідних тенденцій і

суперечностей їх розвитку. Інноваційні процеси, що поєднують створення,

розвиток і впровадження педагогічних інновацій, можуть значно прискорити процес оновлення всієї системи освіти.

У нормативній літературі є чітке визначення того, який ЗВО можна вважати інноваційним. Статус «першого» ЗВО визначається за результатами конкурсного відбору, на п'ять років, з додатковим фінансуванням з державного бюджету. Також такий університет має певну свободу в розробці освітніх програм. Однак ця умова жодним чином не скасовує освітній стандарт державної землі.

Не кожна інновація може вижити в освітньому середовищі. На початку життя інновації, як згадувалося вище, розробник повинен довести її життєздатність і актуальність. У зв'язку з цим є певні ризики. Ви можете зіткнутися як мінімум з двома негативними сценаріями. Перший – це недостатня підготовленість автора інновації у сфері управління інноваційною діяльністю, а другий – якщо початкова ідея автора вже пройдена під час реалізації, зміни, які показують негативні результати. Іншим ризиком може бути нестабільність інвестицій. Часто на заваді можуть бути і представники керівництва навчального закладу, які звикли до традиційних методів навчання. Включати їх в інноваційний процес без спеціальної підготовки – великий ризик.

За глибиною змін можна виділити тип нововведень:

- Модифікація інновацій (призводить до незначних поліпшень кінцевого продукту і дозволяє досягти трохи кращих результатів);
- Удосконалення інновацій (демонструють значні переваги, але не базуються на принципово нових підходах);
- Ініціативи розвитку (на принципово нових підходах);
- Інтеграція інновацій (входить до перших 3 типів інновацій і утворює завершальний етап інноваційного процесу).

Однією з основних умов, що визначають ефективність педагогічної інноватики, є дослідницька діяльність учителів, які займаються окремими методичними проблемами, порушують загальні питання та активно починають перегляд уже сформованих педагогічних принципів.

Проте діяльність вчителя-новатора може не вписуватися в рамки традиційного навчання. Виходячи з цього, до інноваційної діяльності потрібно залучити всю команду.

У такій ситуації новатором стає особа з керівного складу педагогічного колективу. У цьому випадку варто враховувати можливі реакції підлеглих.

К. Ушаков виділяє п'ять етапів реакції кожної людини на інновацію: заперечення, опір, дослідження, залучення, адаптація. [8] Коли є «заперечення», учні відчувають шок і розгубленість, оскільки вчителі часто зосереджуються на

досвіді попередніх років, який дуже задовольняє. На цьому етапі важливо

адекватно інформувати педагогічний колектив про характер інновацій. Негативні думки та нещастя слід ігнорувати, зосередитися на майбутньому та дати достатньо часу для адаптації.

У фазі «Опору» можна відчути депресію, яка часто пов'язана з неприйнятним розумінням змін. На цьому етапі керівництво має створити «зворотний зв'язок»: вислухати команду, підтримати тих, хто налаштований скептично.

У фазі «розвідки» інноватори часто починають переходити до нових форм діяльності. Тут потрібно чітко контролювати процес і стежити за динамікою.

На етапі можна спостерігати формування творчих груп. Уточнюються «партисипативні» (participate – англ. участь) ділі, покращується координація діяльності, обговорюються довгострокові цілі.

Сучасна освіта вимагає від учителів інноваційної поведінки. Інноваційна поведінка – це максимальний розвиток індивідуальності.

Однією з найбільших проблем в управлінні інноваціями є феномен опору змінам. За словами Пригожина А.І. в якості аргументів проти впровадження нововведень часто наводять такі судження та варіації на тему «Так, але...». [8]

– «У нас уже є». На підтвердження цього йому було дано опір. У цьому

випадку завдання опонента – довести схожість і значущість відмінностей.

– «Ми не будемо цього робити». Приклад задає мету, на думку доповідана, умови, які унеможливають впровадження інновацій.

– «Це не вирішує справжніх проблем». Інновація здається неефективною, а новатори нездатні до такої діяльності.

– «Це потребує роботи». Кожне нововведення потребує постійного оновлення та вдосконалення.

– «Тут не все однаково». Якщо виключити інновації певних деталей, істотного бажаного ефекту може не бути.

– «Є й інші пропозиції». Ця зміна означає альтернативу черговому нововведенню, але не для покращення рішення, а для того, щоб зробити його цілком помітним із нововведень.

Усе вищесказане можна застосувати до опису закономірностей реалізації будь-яких педагогічних ініціатив.

1.2. Особливості готовності педагога до інноваційної діяльності

Готовність педагога до інноваційної діяльності визначається тим, що вчитель повинен повною мірою усвідомлювати відсутність педагогічних інновацій у своїй діяльності. У цей час важливо стежити за інформацією у сфері освітніх технологій. Учитель повинен бути зацікавлений в експериментальній діяльності та зосереджуватися на розробці різних методів навчання та завдань.

При роботі з інноваційною діяльністю ви можете зіткнутися з проблемами організації та змісту. Необхідно не лише володіти навичками оволодіння інноваціями, а й брати активну участь у їх поширенні та розробці нових інновацій.

Якщо говорити про загальну підготовку педагогів до інноваційної діяльності, то вони визначаються у сфері мотиваційної готовності, здатності до інноваційної діяльності, а також у сфері педагогічної інноватики.

Існує класифікація інновацій експерта з комунікації Еверетта Роджерса. Він провів дослідження і виявив, що кожна людина по-різному ставиться до

інновацій: одні впізнають їх дуже швидко, а іншим потрібно більше часу, щоб освоїти інновації. [7] Цей факт також може виступати певною перешкодою в будь-яких ініціативах викладача.

Сукупність заходів, які здійснюються для забезпечення інноваційного процесу на кожному рівні освіти і безпосередньо сам процес, називають інноваційною діяльністю. Інноваційна діяльність має низку функцій, які полягають у змінах сфер навчального процесу, таких як: форми, методи, зміст навчання, зміст, цілі, прийоми навчання тощо.

Однією з істотних характеристик інноваційного процесу є його циклічність. В освіті інноваційний процес стосується набору дій, за допомогою яких конкретне відкриття чи ідея можуть бути перетворені в освітню інновацію. Інноваційний процес не слід плутати з такими поняттями, як місцевий досвід або цільові, локальні інновації. Якщо щось, що впроваджується, має системний характер і характеризується завершеністю, то ці зміни можна назвати інноваційною діяльністю.

Візитною карткою сучасної освіти є прогресивне мислення, планування, різноманітні стратегії та їх реалізація у сфері освіти. Для кожної окремої ініціативи ви можете створити свій власний метод і стратегію.

План, завдяки якому можна проектувати нововведення: ○○

- На початку необхідно підготувати педагогічний колектив до ініціативи – пропонується орієнтовна стратегія, очікуваний час реалізації та використання, цілі, очікувані результати, вимоги;

- Аналіз індивідуальних характеристик стратегії, реалізація стратегій для різних ініціатив;

- Оцінка ефективності інноваційних стратегій, врахування різних контекстів, мотивація активістів.

Процес проектування та створення інновацій вимагає від учителя критичного та творчого мислення під час впровадження. Важливо розуміти, що кожну інновацію не слід розглядати як окрему нову ідею, яка живе власним життям. Будь-яке нововведення - це набір ідей з внутрішніми зв'язками.

У наукових публікаціях Є.Е. Воропаєва, О.Ю. Дем'янової, Н.Ф. Ільїна, Г.Є. Прохоровій та ін. сформульовано модель готовності до реалізації інноваційної діяльності, представлену як сукупність особистісно-професійних якостей педагога, які сприяють ефективному вирішенню завдань освіти, спрямованих на створення, освоєння та поширення інновацій [1; 3; 5].

Моделі готовності до інноваційної діяльності багатьох вчених (Н.В. Іполітова, Н.Ф. Ільїна, Л.С. Подимова, В.А. Сластєнін, С.А. Трифонова та ін.) розкривають структуру готовності та динаміку її розвитку, що дозволяє уявити цілісний характер готовності педагогів до реалізації інноваційної

діяльності. У структуру готовності автори включають декілька компонентів: мотиваційний компонент (усвідомлене ставлення до інноваційних технологій), особистісний компонент (допитливість, креативність, працездатність, вміння аналізувати і коригувати свою інноваційну діяльність, здатність до самоаналізу), когнітивний компонент (знання, розуміння специфікації), володіння вміннями їх використовувати та діяльнісний компонент (володіння сучасними педтехнологіями, вміння обґрунтувати значимість пропонованих в освітній процес нововведень) [5; 7].

Сучасний педагог, зазначають автори, повинен досконало володіти професійною інноваційною діяльністю, а це можливо, якщо в характеристиці його професіоналізму є такі показники, як:

- розуміння значущості інноваційної діяльності порівняно з традиційною; інновація сприймається як особистісна цінність та як якість способу життя «інноваційність»;
- творчі здібності, саме здібності як сприймати нові уявлення та ідеї, а й створювати щось нове, оригінальне;
- специфічні соціально-психологічні якості, що передбачають толерантне сприйняття нового, що відрізняється від власних уявлень, гнучкість та панорамність мислення; важливим є також цілеспрямованість, сумлінність, працьовитість особистості;

- Прагнення до новизни, володіння знаннями про інноваційні технології, володіння вміннями використовувати нові форми та методи організації навчально-виховної роботи; сміливість втілювати в життя нові ідеї;
 - Прагнення саморозвитку.

Якщо підсумувати все вищесказане, то можна зробити висновок, що запорукою успішної педагогічної діяльності при роботі з інноваціями є підготовка вчителя до інноваційної діяльності.

Висновки до першого розділу

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НУБІП УКРАЇНИ

2.1 Організаційно-педагогічні умови підготовки студентів-майбутніх педагогів до інноваційної діяльності

Як зазначалося вище, сьогодні система освіти переживає особливі зміни, пов'язані з її постійною модернізацією, важливу роль у якій відіграють інновації.

У зв'язку з цим до вчителів поширюється культура інновацій, а також специфічні вимоги до компетенцій.

Інноваційні процеси, які почалися у вищій освіті з 1990-х років, зумовлені запровадженням державних освітніх стандартів другого та третього покоління, зміна освітніх парадигм. На той час необхідно було створювати науково-інноваційні програми, адаптувати інноваційне середовище до створеної на той час освітньої бази, а також вимагати від викладачів роботи в умовах нової ринкової економіки.

Кар'єра вчителя включає різні види професійної діяльності і залежить від типу зміни. Слід зазначити, що поняття «вчитель» і «викладач» у дослідженні знаходяться на одному рівні. У зв'язку з цим залучення до інноваційної діяльності сьогодні є важливою частиною роботи вчителя. Однак варто особливо уважно поставитися до підготовки до цього виду діяльності.

Загалом поняття підготовки вчителя до професійної діяльності розглядається з точки зору кількох структурних компонентів, які дають змогу оцінити рівень підготовки за суб'єктивними та об'єктивними показниками [6]:

- заохочення,
- теоретичний (знання)
- Практичний (Діяльність).

Змістовним є процес інноваційної діяльності. Безпосередня участь учителя також у будівельних заходах. Розвивайте педагогічні ініціативи, які

впливатимуть. Створення або розвиток інноваційного середовища в навчальному закладі. У зв'язку з цим процес інноваційної діяльності можна розглядати як результат творчої діяльності. Підготовка вчителя до інноваційної діяльності

Важливою частиною розвитку особистості вчителя є активність.

Підготовчі умови при створенні унікального освітнього простору чи середовища:

- організаційний,
- організаційно-педагогічний,
- розумовий.

У загальному розумінні поняття «умова» розуміється як основа, наявність умов, які сприяють досягненню цілей або перешкоджають їх досягненню.

Педагогічні умови, що забезпечують ефективну структуру підготовки викладача вищої школи до інноваційної діяльності, безпосередньо пов'язані з максимально

точною структурою кінцевих результатів, знанням про те, що педагогічні умови на певних етапах можуть бути отримані в процесі їх реалізації. Акт як результат.

А також про розуміння того, що вдосконалення системи освіти можна досягти не через одну умову, а через їх взаємопов'язану комплексність. Таким чином, щодо

організаційно-педагогічних умов формування педагогів вищої освіти на інноваційну діяльність відомо про взаємопов'язані заходи, моніторинг яких

забезпечить високу якість підготовки кадрів в інноваційній сфері.

Підготовці вчителя до інноваційної діяльності сприятиме реалізація низки організаційно-педагогічних умов:

- Створення позитивних стимулів для інновацій,
- Використання професійної підготовки педагогів у формуванні готовності до інновацій,
- Формування у педагогів у процесі професійної підготовки практичних навичок у сфері інноваційної діяльності,
- Залучення викладачів вищих навчальних закладів до рефлексійно-оцінної діяльності щодо педагогічних інновацій.

Всі перераховані вище умови спрямовані на результат, і вони логічно пов'язані, тому можна судити, що вони являють собою комплекс.

Наведемо теоретичне обґрунтування цих умов.

Першою умовою є створення позитивної мотивації педагогів до інноваційної діяльності. Мотиваційна частина підготовки вчителя до інноваційної діяльності є однією з найважливіших, оскільки вчитель повинен особисто оцінити важливість інноваційних процесів в освіті. Така ситуація дозволить вчителю розвинути інтерес до інноваційних процесів, а також сприятиме усвідомленню необхідності управління цими процесами. Таким чином, для розвитку інтересу вчителів до інноваційної діяльності необхідно враховувати не тільки рівень накопичених, набутих знань і їх життєвий досвід, а й внутрішнє середовище освітньої організації, яке є орієнтиром, представляє можливість більш повного та глибокого аналізу запропонованих ініціатив.

Друга умова передбачає використання професійної підготовки педагогів для формування готовності до інноваційної діяльності. Теоретичною основою даної організаційно-педагогічної ситуації є системний підхід до організації навчально-виховного процесу. Під час підготовки викладачів вищих навчальних закладів до інноваційної діяльності формується професійна спрямованість самих викладачів. Цьому сприяє організація заходів, які пропагують інновації.

Третя умова благотворно впливає на формування практичних навичок педагогів у процесі професійної підготовки в інноваційній сфері. Постійно застосовуючи знання про інноваційну діяльність на практиці, вчителі мають змогу використовувати ці знання в різних умовах. Саме в такій ситуації розвивається творче мислення, а також творчий підхід до інновацій. Теоретична (пізнавальна) частина підготовки до інноваційної діяльності передбачає готовність вчителя до впровадження нового, творчу активність і відчуття прихильності до інновацій.

Четверта умова стосується залучення викладачів вищих навчальних закладів до рефлексійно-оцінювальної діяльності у сфері педагогічних інновацій. Мета цього режиму – активізувати пізнавальну діяльність,

удосконалити вміння вчителя аналізувати та оцінювати свої дії, методи та прийоми інноваційної діяльності. Практична підготовка вчителя до інноваційної діяльності досягається шляхом адекватного аналізу та вирішення проблем, що виникають у процесі інноваційної діяльності. Заохочення активності вчителя сприятиме позитивному ставленню до інновацій у навчальному закладі.

У нашому дослідженні ми виділяємо ще дві важливі організаційно-педагогічні умови: матеріально-технічне та інформаційне забезпечення. Відсутність цих умов унеможлиблює підготовку педагогів до інноваційної діяльності.

У підсумку можна стверджувати, що підготовка вчителя до інноваційної діяльності здійснюється шляхом узагальнення трьох частин: мотиваційної підготовки, теоретичної та практичної, а також шляхом реалізації вищезазначених організаційно-педагогічних умов.

Слід зазначити, що під поняттям «готовність» мається на увазі успішне виконання певної умови. Ця концепція не обмежується досвідом чи знаннями вчителя.

Одним із найпомітніших прикладів інноваційної діяльності навчальних закладів є активне впровадження та розвиток дистанційної освіти.

Для початку скажемо одне зі старих визначень дистанційної освіти: «Це безперервний зв'язок між двома фізично віддаленими суб'єктами – студентом і супроводжувальною організацією. Причому відносини бувають двох типів:

1. Один із способів: установа допомоги постачає навчальні матеріали студенту;
2. Два способи: студент і організація-спонсор можуть обмінюватися інформацією один з одним.

По суті, з 1728 року до сьогодні концепція дистанційного навчання залишилася незмінною, але канали зв'язку змінилися. Близько 300 років тому пан Калеб Філліпс розпочав дистанційне навчання, оголосивши в бостонській газеті пропозицію прискорених курсів письма та бухгалтерського обліку для міських студентів. Завдання надсилали звичайною поштою раз на тиждень. У той

час розвитку дистанційного навчання сприяв розвиток регулярної поштової служби. Якби електронна пошта не досягла такого рівня, відносини на відстані були б набагато довгими та нестабільними.

Нові канали обміну даними створили нові прояви дистанційного навчання.

Розвиток радіо означав, що студенти вдома могли слухати лекції в тому ж форматі, що й в університетах. Незважаючи на те, що студенти все ще отримують паперові версії текстів лекцій листами, радіопередачі створили більш привабливий ефект і дозволили збагатити стосунки між викладачами та студентами.

У середині 60-х років у США виникла Асоціація експериментальних коледжів та університетів (UECU) [24], яка створювала та розвивала нові підходи до розвитку вищої освіти. Він швидко знайшов впливових спонсорів, і в 1970-х роках його наповнили відомі університети. У результаті в 1970-х роках була опублікована концепція Університету без стін (скорочено UWW), яка навіть сьогодні здається революційною:

1. Вік студента на момент подачі заявки не має значення;
2. Учні повинні брати активну участь у розробці та оновленні навчальних програм;
3. Максимальний акцент на самонавчання студента;
4. Максимальна індивідуалізація навчання аж до гнучкого налаштування розкладу занять і навчального плану для різних студентів;
5. Активне залучення викладачів, які є визнаними фахівцями в певній галузі;
6. Пошук нових методів оцінювання успішності студентів, оскільки нові методи оцінювання (обсяг лекцій, заліки, система оцінювання) не завжди є об'єктивними. [25]

Отже, UWW – це не конкретний університет, а пояснення підходу до створення освітньої програми на рівні вищої професійної освіти. [23] Також зрозуміло, що ця концепція чітко стосується дистанційного навчання.

Основні форми дистанційного навчання організовано таким чином:

- На початку курсу студент приходиться до університету на орієнтаційну сесію. На зустрічі викладачі пояснили суть курсу, загальну програму підготовки та матеріали для самостійного опрацювання;

- Протягом року або семестру студенти самостійно вивчають матеріал і, за можливості, спілкуються з викладачем по телефону або електронною поштою;

- В кінці року або семестру студент повертається до університету на залікову сесію для складання заліку або іспиту.

Дистанційна вища освіта стала більш формалізуватися після підписання

Україною меморандумів з ЮНЕСКО про розвиток дистанційної освіти.

Виходячи з усього вищесказаного, можна зробити висновок, що новий етап розвитку припав на початок 2000-х років. Вже в 2004 році багато проєктів

дистанційного навчання почали приносити плоди і продовжують активно

розвиватися. Цей період дозволив зробити висновки щодо ефективності та

необхідності проєкту дистанційного навчання. Цей етап показав, що дистанційна

освіта впроваджується не тільки в навчальних закладах, а й у сфері підготовки кадрів великих компаній. 2005 рік став черговою віхою у розвитку дистанційної

освіти. Саме в цьому році міжнародна асоціація ADL –

Advanced Distributed Learning [21] офіційно оголосила світу про завершення тестування системи дистанційного навчання. Система червоного класу була

визнана сумісною з міжнародним стандартом SCROM 1.2 [22]. Таким чином, ця

система вперше була визнана на міжнародному рівні. Ці стандарти підтримують

усі провідні виробники систем дистанційного навчання. Пізніше дистанційне

навчання набуло активного розвитку. Сьогодні важко уявити навчальний заклад,

який би не надавав послуг дистанційного навчання. Наша країна не відстає за

кількістю передових систем освіти, які функціонують за міжнародними

стандартами. Популярні освітні портали, онлайн-тестування та

відеоконференції. В середньому в нашій країні близько 60% вищих навчальних

закладів надають можливість дистанційного навчання. І ця кількість з кожним

роком зростає. У програмі, про яку йде мова, доступний повний спектр курсів. Зовнішній контент активно локалізується.

Слабким місцем можливостей розвитку дистанційної освіти в Україні є брак якісного електронного контенту. Потрібно терміново створювати щось нове, тому що в цьому зацікавлені великі компанії. Підсумовуючи все

вищесказане, можна зробити висновок, що великі міста нашої країни змогли популяризувати дистанційне навчання та залучити в цю сферу багатьох людей.

Якщо поглянути на регіони, то можна знайти такі проблеми, як культурні бар'єри, а також відсутність розвиненої інфраструктури. Це відбувається через

те, що люди недостатньо користуються Інтернетом, а також через низький рівень розвитку цієї технології. Також варто зазначити, що для жителів дрібних міст незвично використовувати таку технологію. Проте малі міста в регіонах є дуже

благодатним ґрунтом, адже це студенти, які можуть навчатися у вищих навчальних закладах великих міст. Сьогодні статистика свідчить про схожу

частку студентів у Києві та інших регіонах, які навчаються за дистанційною формою. Інформаційні технології стрімко розвиваються і впроваджуються практично в усі сфери діяльності. У зв'язку з цим великі організації та

підприємства прагнуть готувати висококваліфікованих фахівців. Освіта сьогодні є невід'ємною частиною життя кожної людини, а програми дистанційного навчання – чудовий спосіб отримати освіту.

В даний час в навчальних закладах все частіше можна зустріти спільну програму навчання: традиційні методи поєднуються з інноваційними системами.

Слід зазначити, що інноваційні методи навчання характеризуються особливостями:

- Інноваційні методи навчання навіть у період розробки адаптуються до конкретного навчального плану. Основою є певний методологічний підхід розробника.

- Вся послідовність дій, очевидно, базується на певних домовленостях, які представляють певний результат.

- Невід'ємною частиною є спілкування. Застосування методів, заснованих на принципах диференціації та індивідуалізації, передбачає взаємодію викладача і студента.

- Засоби навчання слід планувати поетапно, але реалізація їх повинна бути послідовною. Не можна забувати, що вони повинні дати гарантію досягнення кожним учнем своїх цілей.

- Інноваційні методи повинні включати деякі діагностичні процедури, які включають певні критерії оцінювання успішності учнів.

Результати такого навчання не менші за результати спеціальної денної форми навчання. Як показує практика, студенти «гібридного» типу навчання витрачають менше часу на опанування курсу, що призводить до зниження вартості навчання та сприяє загальному підвищенню якості освіти.

Вибір дистанційного навчання переважно роблять студенти, які зайняті роботою та сім'єю, але хочуть поєднувати все це з отриманням освіти.

Сьогодні дистанційна освіта дуже популярна. За допомогою цієї технології студенти отримують можливість недорого навчатися, не залишаючи рідного міста. Існує широкий спектр підготовки за спеціальностями, яких може бути не в регіонах. Студенти отримують гнучкий графік навчання без втручання в роботу та особисте життя. Все вищезазначене сприяє розвитку дистанційної освіти в нашій країні.

Не можна забувати, що попри всі «зручності» дистанційної системи та зацікавленість учня, найважливішим фактором є викладач: той, хто контролює роботу дистанційної системи, її наповнює. Необхідні матеріали та підтримувати контакт зі студентом. Викладач системи дистанційної освіти має бути не лише професіоналом своєї справи, а й знавцем інформаційних технологій, а також готовим працювати зі студентами в новому навчально-пізнавальному мережевому середовищі. Однак така підготовка фахівців у нас свідомо не проводиться.

Кожен інноваційний заклад має бути лідером освітньої атмосфери всієї країни. Він повинен мати міцні стосунки не лише з родинами, а й із зовнішніми

партнерами. Проте варто зазначити, що незважаючи на ці взаємозв'язки, інноваційний навчальний заклад має бути конкурентоспроможним.

Як не дивно, але навчальний заклад, який прагне мати звання «новатор», повинен займатися інноваційною діяльністю. Обов'язковою умовою є використання нових освітніх технологій, методик і програм. Інноваційний навчальний заклад зацікавлений у внутрішньому, корпоративному навчанні, обміні досвідом між викладачами.

За останні роки значно збільшилася кількість університетів, які активно займаються дослідницькою та інноваційною діяльністю. Слід зазначити, що підтримка на регіональному та державному рівнях дозволяє правильно розвивати таку діяльність.

2.2. Виявлення рівня підготовки викладачів вищих навчальних закладів до інноваційної діяльності

Сьогодні можна знайти багато навчальних закладів, які пропонують свої послуги «по-новому», в інноваційній «оболонці», що гарантує легкість в отриманні освіти, і це так.

Одним з найпомітніших прикладів інноваційної діяльності є проект дистанційного навчання «Мудл». Це 100% дистанційна форма взаємодії абітурієнта і студента з навчальним закладом – від вступу до отримання диплома.

Студент може особисто не прийти до університету для навчання. Система включає автоматичне формування заяв і подачу документів, а також дозволяє завантажити необхідні документи в цифровому вигляді. Дисципліни контролюються онлайн-тестами, за результатами яких виставляється оцінка за ЗНО або прохідний бал в електронному зошиті. Щоб підтвердити особу студента, особу кожного студента перевіряють за допомогою веб-камери перед кожним іспитом.

Державні випускні іспити, а також захист випускної кваліфікаційної роботи проводяться дистанційно, завдяки веб-камері. Щоб успішно захистити роботу випускникам поштою надсилається диплом державного зразка.

На даний момент НУБіП здійснює дистанційну підготовку фахівців за багатьма напрямками для здобуття ступеня бакалавра та магістра. Щороку зростає кількість напрямків підготовки, зацікавлених у отриманні своєї освіти. Проте на надання такого виду освіти витрачаються чималі кошти.

Не кожен викладач готовий до необхідності створення не тільки засобів навчання, а й структурних елементів курсів, наприклад, сценаріїв для запису вебінарів чи відеолекцій. Деякі вчителі відчувають труднощі навіть при найменшому відході від традиційної, усталеної форми навчання. Будь-яке відхилення від номінальної норми може виключити вчителя з навчального процесу, а без цього, як відомо, навчання неможливе. Як зазначалося раніше в цьому дослідженні, інноваційна здатність учителя є запорукою активного та успішного розвитку інноваційних процесів у навчальному закладі. Тож як підготувати спеціаліста, який зможе працювати як з традиційними, так і з інноваційними методами навчання?

Результатом професійної підготовки вчителя є самоосвіта, самовиховання та інша спеціальна підготовка. Ця підготовка забезпечує ефективність всієї роботи і є організаційним елементом. Однією з основоположних характеристик педагога, яка гарантує його професіоналізм, є готовність до інновацій.

Інновації у сфері навчання, як і інші інновації, створюють певні проблеми, оскільки їх не завжди вдається поєднати з класичними методами навчання. У цьому випадку необхідно впроваджувати принципово нові педагогічні розробки та методики. Однак він прагне адаптувати інновації до свого нового середовища. Часто проблеми виникають, коли впроваджуються інновації з інших галузей, створені для інших цілей і призначені для вирішення проблем не в освіті. Таке впровадження призводить до руйнування первісного сенсу нововведення, і, у свою чергу, призводить до незадоволеності та розчарування у використанні.

Успішне впровадження інновацій у навчальний процес можливе лише за умови оцінки вчителем практичної важливості не лише на професійному, а й на особистісному рівні. Проте, як показує практика, часто вчитель змушений займатися інноваційною діяльністю незалежно від його професійної підготовки.

На цьому етапі дослідження має бути визначено поняття «готовність учителя до інноваційної діяльності». Одним із найпоширеніших визначень цього поняття є В. А. Сластєнін і Л. С. Подимова, які стверджують: "Підготовка вчителя до інноваційної діяльності - це відкрита, відмінна від власної думки. Уміння узгоджувати свою думку з іншими. Ми вважаємо це визначення неповним і

пропонуємо його уточнити. Підсумовуючи все вищесказане, можна зробити висновок, що поняття «підготовка викладач вищої освіти новатор функціональність» означає цілісний новоутворення Особистість вчителя, яка включає здатність до творчості та рефлексії, мотиваційний та ціннісний підхід

до професійної діяльності, заохочення інноваційної діяльності незалежно від досвіду чи навичок. Ця підготовка є особливим професійно-педагогічним позицією, яка стимулює інноваційну діяльність і благотворно на неї впливає. Часто найпоширенішою проблемою вчителів, які працюють з інноваціями, є низька інноваційна здатність.

Інноваційна компетентність – це сукупність знань, умінь, умінь і окремих особистісних властивостей учителя, які забезпечують особливу ефективність при роботі з новими педагогічними технологіями.

Сама інновація – це зацікавленість викладача у впровадженні інновацій у навчальний процес, моніторинг та вивчення сучасних освітніх тенденцій, а також уміння впроваджувати їх у практичну діяльність.

При впровадженні інновацій у навчальний процес суттєво збільшуються обов'язки вчителя як щодо теоретичних знань, так і практичних навичок. При цьому вчитель повинен орієнтувати процес навчання на кожного учня, при цьому необхідно надати йому можливість для самостійної роботи та саморозвитку.

Важливими критеріями для педагогів при впровадженні інновацій у навчальний процес є:

- Впевненість у власних силах, повага до особистості учня, взаємодовіра;
 - Розуміння внутрішнього світу учня, майстерність прийняття статусу студента,

- партнерство (удосконалювати навчальний процес разом зі студентом);
 - Діалогічність, співтворчість суб'єктів у навчально-виховному процесі;

- Здатність до висловлювання думки, відстоювати свою позицію.

Незважаючи на те, що вчитель може відповідати всім перерахованим критеріям, його не можна переконати в готовності до інноваційної діяльності. Підготовка, як правило, визначається наступною кількістю показників: усвідомлення необхідності впровадження інновацій у навчальний процес, знання сучасних тенденцій у навчанні, готовність протистояти певним проблемам, пов'язаним з організацією та інноваціями.

Наприклад, потреба в інноваціях спонукає до пошуку нової інформації в будь-якій сфері, а знання сучасних тенденцій допоможе подолати проблеми і протистояти тим, хто не дуже сприймає інновації.

Керуючись метою, гіпотезою, а також поставленими цілями наукового дослідження, було поставлено мету апробованого експерименту – оцінити педагогічні здібності викладачів вищої професійної освіти до інноваційної діяльності. Дане дослідження проведено на базі кафедри педагогіки гуманітарно-педагогічного факультету НУБіП України.

Слід зазначити, що етап діагностики був розділений на кілька частин:

- 1) Діагностування готовності вчителя старшої школи до інноваційної діяльності;
- 2) Оцінка рівня інноваційної спроможності педагогічних працівників.

У всіх сферах ми маємо визначені цілі, завдання та інструменти діагностики.

Метою перших методичних рекомендацій було вказати рівень готовності викладачів вищих навчальних закладів до інноваційної діяльності. Достовірною оцінкою інноваційної діяльності вчителя можлива лише на основі комплексного вивчення особистості та ефективності головного суб'єкта цього процесу – педагога. Для цього ми обрали низку анкет і методик тестування.

Діагностика представлена в додатках А, В, С, D, E. Зведення результатів діагностики наведено в таблицях 4, 5, 6, 7 і на малюнках.

На даному етапі нашим завданням є емпірична перевірка організаційно-педагогічних умов удосконалення підготовки вчителя «Професійна освіта». Для

цього ми провели опитування «Оцінка інноваційної компетентності вчителя».

Дана анкета розроблена з метою з'ясування рівня підготовки вчителів до вивчення такої інновації, як система дистанційної освіти «Мудл». Питання цієї

анкети можна знайти в Додатку А. Якщо розглянути результати анкетування, то побачимо, що ініціатива сподобалася більшості вчителів. Пропонуємо розглянути загальні результати відповідей на кожне питання.

Загалом в анкеті було 8 питань. Ми постаралися скласти його таким чином, щоб можна було знати зацікавленість вчителя інноваційною діяльністю,

визначити роль вчителя при роботі з інноваційною діяльністю, зрозуміти оцінку організаційно-педагогічних умов, а також зрозуміти комфортні умови праці. За

словами викладачів кафедри, основною метою даного опитування було отримання результатів підсумкових експериментів та визначення подальшого розвитку інноваційної діяльності в університеті.

Перше питання анкети «Оцінка творчих здібностей учителя» було таким: «Чи вважаєте Ви себе творчою особистістю?». Підсумок результатів цього питання представлено на малюнку 2.1.

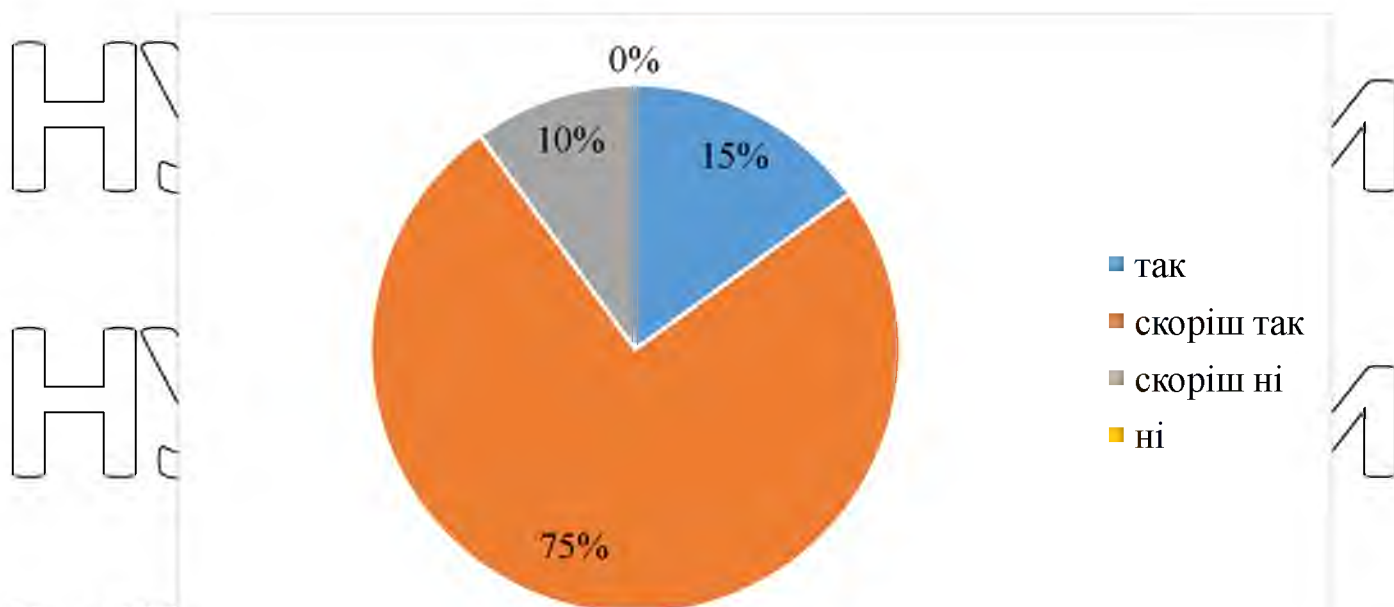

Рисунок 2.1. Результати відповідей на запитання: «Чи вважаєте Ви себе творчою особистістю?»

Результати цієї діаграми показують, що більшість викладачів так чи інакше порівнюють себе до людей, які займаються творчою діяльністю. Варто зазначити, що кожен вчитель, який брав участь в опитуванні, правильно зрозумів це питання, не ставлячи питання про порівняння інноваційної та творчої діяльності. Такі види діяльності схожі тим, що їх основним фактором є створення чогось нового, впровадження того, чого ще немає. Саме з цього приводу і виникає потреба у випуску

Інше питання «Як Ви оцінюєте умови для подальшого розвитку інноваційної діяльності в університеті?» Вчителям було запропоновано з'ясувати свої прогнози щодо розвитку інноваційної діяльності в даному навчальному закладі.

Результати відповідей представлені на рисунку 2.2.

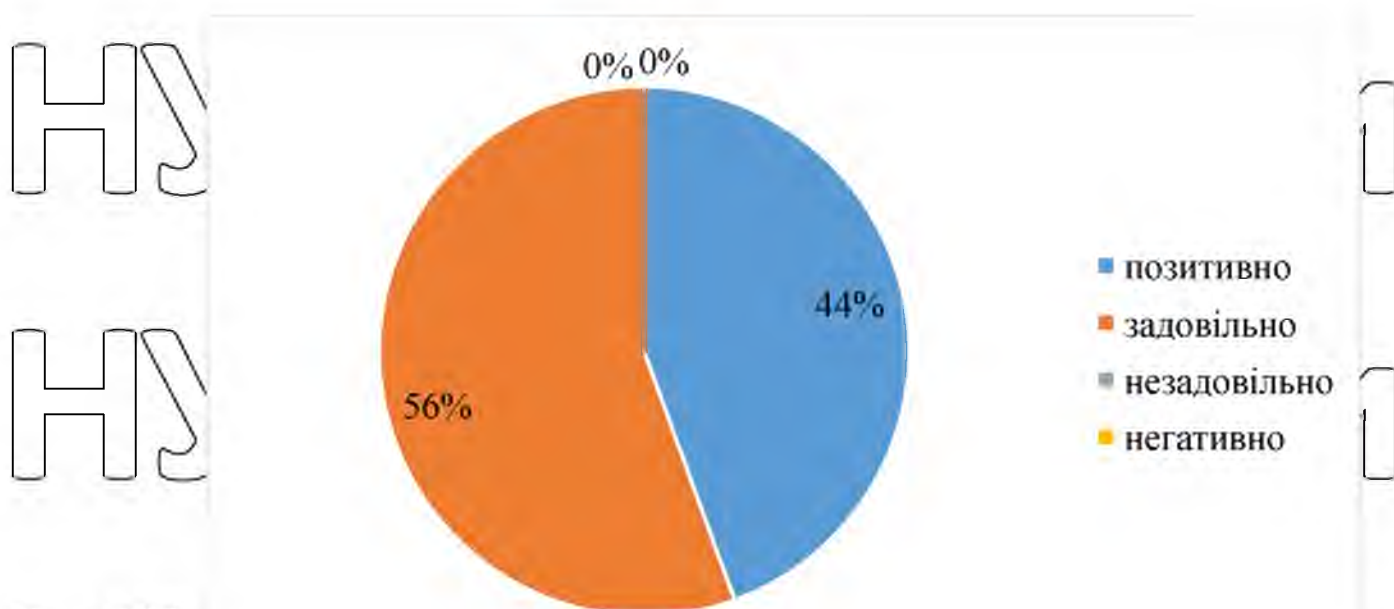

Рисунок 2.2. Результати відповідей на запитання «Як Ви оцінюєте умови для подальшого розвитку інноваційної діяльності в університеті?»

Отримані результати свідчать про те, що більшість майбутніх педагогів вважають умови для розвитку інноваційної діяльності в навчальному закладі на належному рівні. Однак є ті, хто їх змінить. Це говорить про те, що потрібна додаткова робота з педагогічним колективом щодо виявлення потреб, донесення скарг та пропозицій.

Далі було питання: «Оцінка умов подальшого розвитку інноваційної діяльності в університеті». У цьому питанні ви повинні вибрати одну відповідь для кожного рядка. Це питання уточнило попереднє питання та розкрило організаційно-педагогічні умови формування готовності педагогів до інноваційної діяльності. Результати на малюнку 2.3.

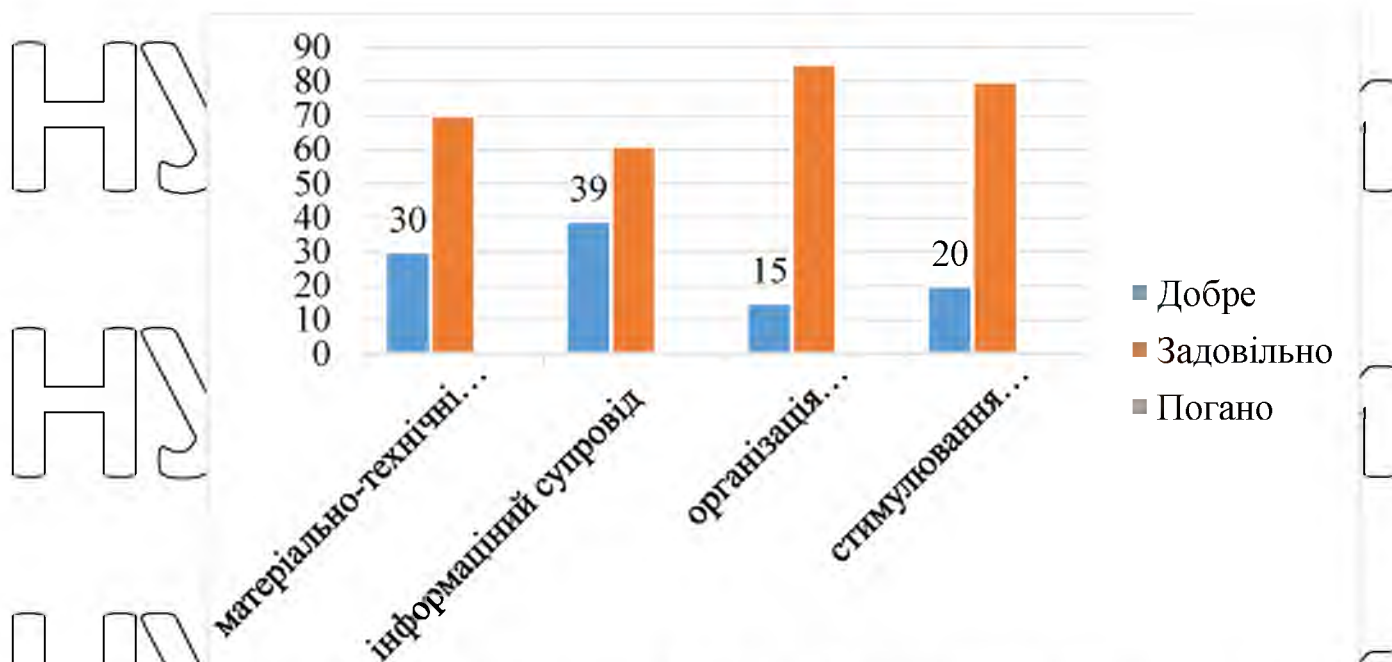

Рисунок 2.3. Результати відповідей на запитання: «Оцінка умов для подальшого розвитку інноваційної діяльності в університеті (у %)»

Отримані результати свідчать про загальну нейтральну думку про заходи, які проводяться в навчальному закладі та інших суміжних сферах з метою формування позитивної думки про впроваджені інновації. Респонденти висловили своє незадоволення кожним фактором. Їхній внесок коливався від 60% до 85%. Найвищий негативний індекс отримав «організація заходів, що стрияють інноваційній діяльності».

Четверте запитання анкети «Як, на вашу думку, впливає інноваційна діяльність учителя на якість роботи?» Рекомендовано не вибирати більше трьох варіантів. Це питання вимагає роздумів, і якщо вчитель ще не знайшов у собі перерахованих якостей, значить, у нього був орієнтир, мета на найближче майбутнє. Результати на малюнку 2.4

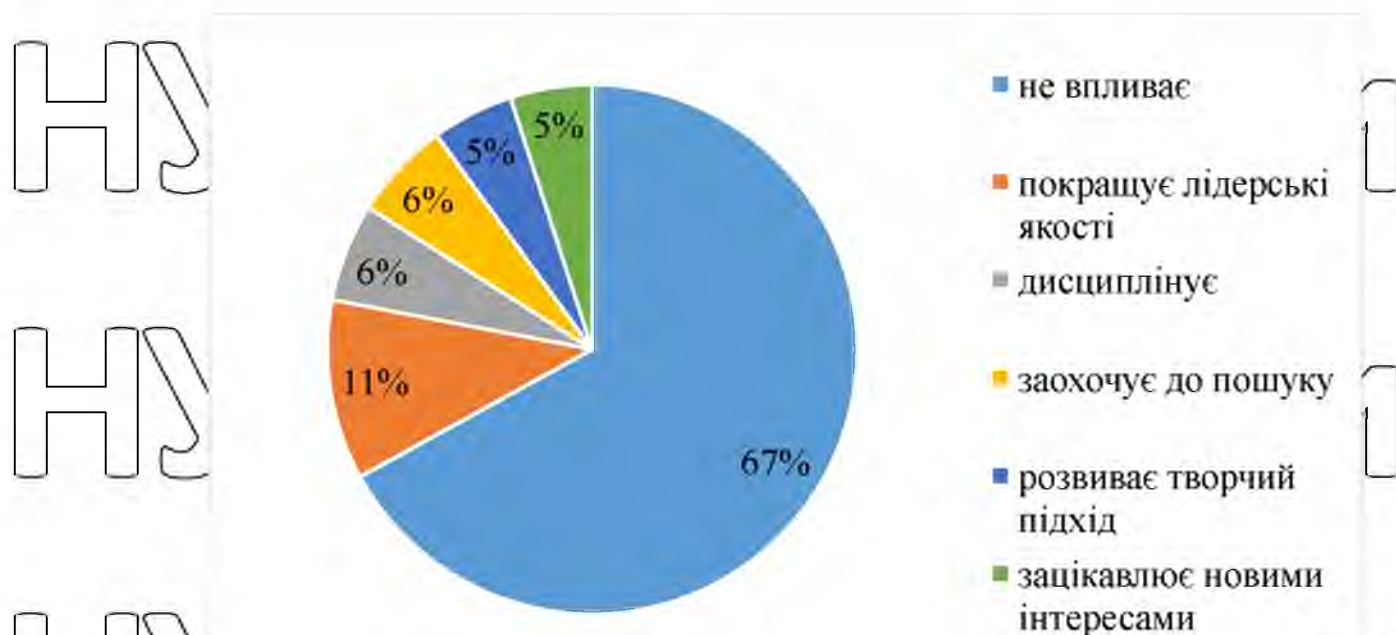

Рисунок 2.4. Результати відповіді на запитання «Як, на вашу думку, інноваційна діяльність учителя впливає на якість роботи?»

Найпопулярнішими відповідями стали: «Робота з інноваціями не впливає на якість/роботи вчителя» – 67%, «Покращує лідерські якості» – 11%. Решта відповідей отримують 5% балів.

Ще одне запитання було: «Чи часто ви заохочуєте викладачів до інновацій та власних змін?» Вам пропонується вибрати одну відповідь. Це питання також спрямоване на рефлексивну поведінку вчителя. Результати показані на малюнку

25.

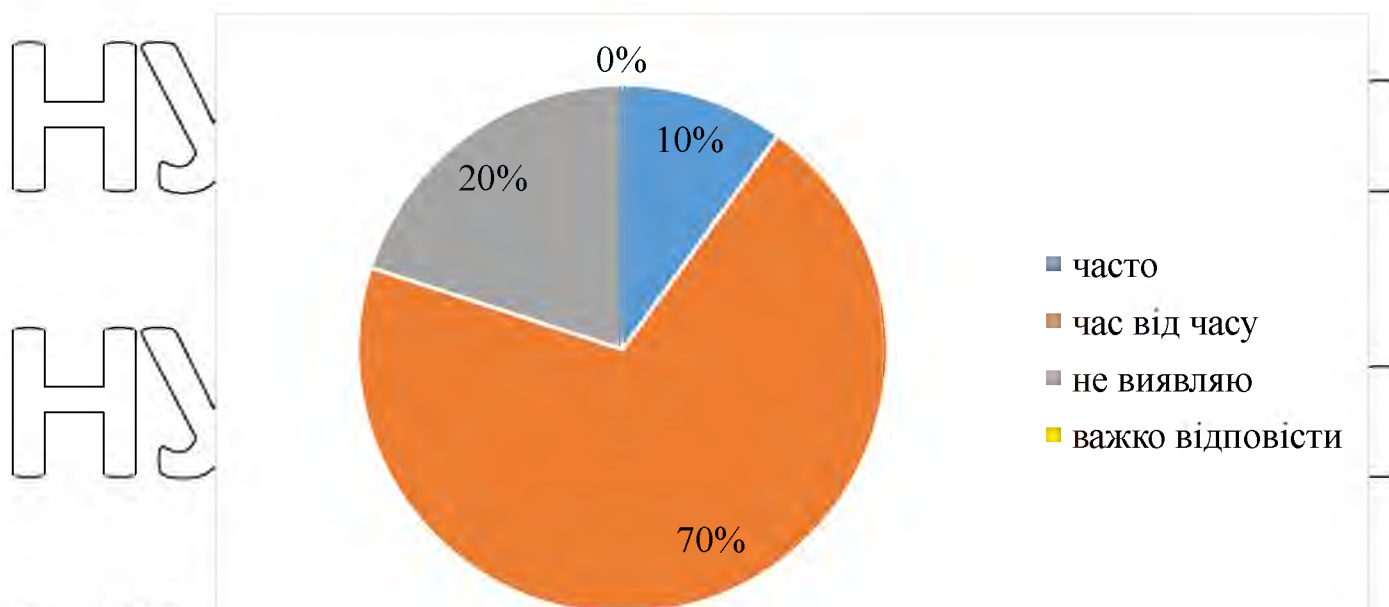

Рисунок 2.5. Результати запитання «Чи часто ви проявляєте ініціативу щодо створення інновацій у педагогічному колективі та вносите власні зміни?»

Результати, показані на рисунку 5, свідчать про те, що всі викладачі кафедри час від часу пропонують деякі зміни. У зв'язку з цим можна стверджувати, що даний відділ знаходиться в постійному процесі оновлення, оновлення та впровадження інновацій. Така ситуація полегшує підготовку вчителів до інноваційної діяльності, адже всі активні та відкриті до нового.

Інше питання «Назвіть якості, якими, на вашу думку, повинен володіти вчитель в інноваційній діяльності?» Рекомендується не вибирати більше трьох відповідей. Результати представлені на малюнку 2.6.

НУБІП України

НУБІП України

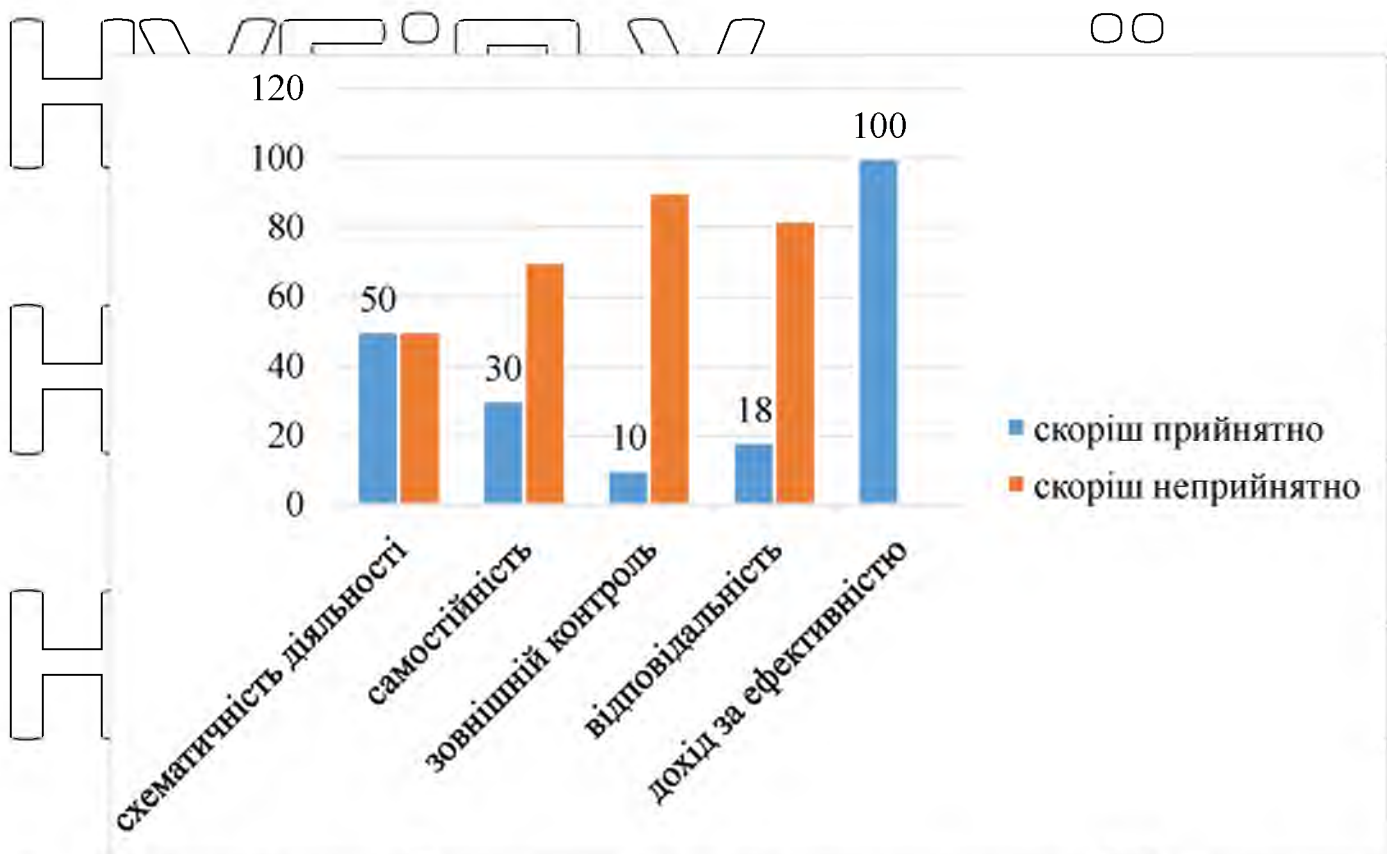

Рисунок 2.6. Результати відповідей на запитання «Назвіть характеристики, якими, на вашу думку, повинен володіти вчитель, який займається інноваційною діяльністю?»

Згідно з отриманими даними, варто відзначити, що думки вчителів при відповідях на запитання відрізняються. Найбільш «стабільними» характеристиками були:

«Робота за чітко вибудованою схемою» «Швидше прийнятно» - 50% «Неприйнятно» - 50%, «Стабільний дохід за показниками ефективності», «Швидше прийнятно» - 100%. Такі варіанти вибирають часто. Найбільш негативною якістю було: «Постійний зовнішній контроль». Виенок «Неприпустимо» - 90%. Це свідчить про те, що педагоги не готові до того, що їх творча діяльність постійно знаходиться під контролем.

Останнє питання опитування: «Як Ви ставитесь до ситуації (соціальної, економічної, політичної тощо), яка швидко змінюється навколо Вас?» Потрібна одна відповідь. На малюнку 2.7 показано результати

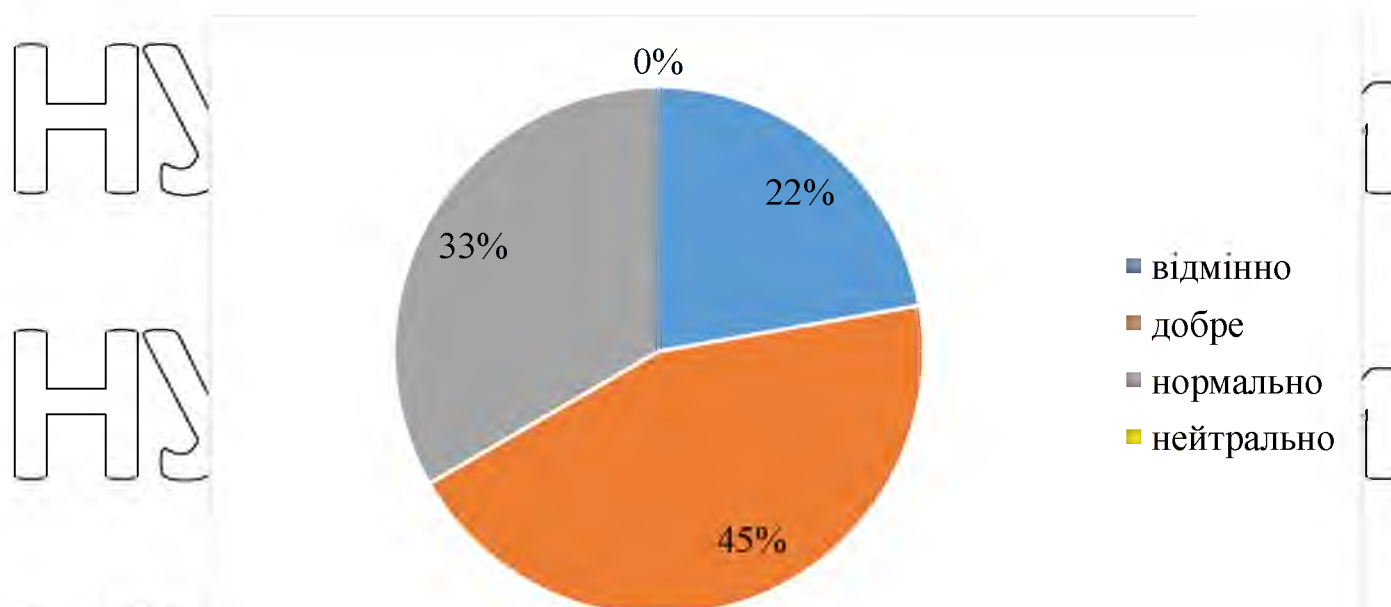

Рисунок 2.7 - Результат відповіді на запитання: «Як ви ставитеся до ситуації (соціальної, економічної, політичної тощо), яка швидко змінюється навколо вас?»

Результати показують, що більшості викладачів кафедри потрібен час, щоб освоїти певні зміни, що нормально для нормальної людини. Варіант відповіді: «Ну, мені потрібен трохи часу, щоб адаптуватися до нових ситуацій – 40%. Друга за популярністю відповідь: «Ну, з часом я звик до нового» – 30%. Відповідь посіла друге і останнє місце: «Ну я люблю зміни обставин» – 30%. Це говорить про те, що вчителі повинні розвивати позитивне ставлення до змін та інновацій.

За загальними результатами опитування можна зробити висновок про інтерес викладачів до інновацій в університеті. Проте успішному оволодінню інноваційною діяльністю перешкоджає відсутність цілеспрямованої діяльності, спрямованої на формування готовності педагогів до інноваційної діяльності. Саме завдяки їм має з'явитися більше позитивних відгуків про впроваджену систему дистанційного навчання.

На підставі отриманих нами результатів аналізу діагностики, спрямованої на формування інноваційної діяльності в освітньому закладі, ми приходимо до висновку, що даний навчальний заклад має умови для заняття інноваційною діяльністю, але є певні проблеми, які пов'язані з цією установою. Контекстні

вчителі дуже мотивовані, але не підготовлені до освоєння інновацій. На основі досвіду розробника ми виділили три рівні готовності до інновацій: високий, середній, низький. Ця діаграма дала змогу виявити загальний рівень інтеграційного показника підготовки до інноваційної діяльності педагогів.

Результати характеристики представлені на малюнку 2.8.

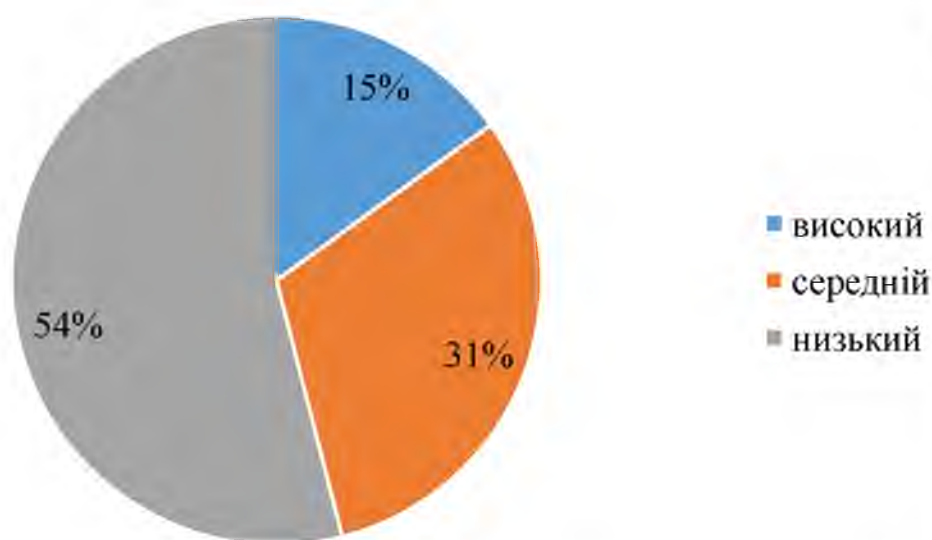

Рисунок 2.8 – Загальні результати підготовки педагогів до інноваційної діяльності. Результати перевіреного експерименту визначають хід подальших досліджень.

Висновки до другого розділу

Визначено організаційно-педагогічні умови розвитку підготовки вчителів до інноваційної діяльності, якими є матеріально-технічні умови, інформаційне забезпечення, організація заходів, що сприяють інноваційній діяльності та стимулюють активність педагогів.

Також було здійснено аналіз засобів дистанційного навчання, де було описано різні моделі та системи дистанційної освіти. Із усіх можливих платформ нами було обрано Moodle – цей програмний продукт використовується більш ніж

у 100 країнах світу університетами, школами, компаніями та незалежними викладачами.

За своїми можливостями Moodle витримує порівняння з відомими комерційними системами управління навчальним процесом, водночас вигідно відрізняється від них тим, що поширюється у відкритих вихідних кодах – це дає

можливість «заточити» її під особливості кожного освітнього проекту, доповнити новими сервісами.

Виявлено, що проектування дистанційного навчального курсу є найважливішим етапом при підготовці до практичної реалізації курсу в системі

дистанційного навчання, від результатів якого багато в чому залежить ефективність навчального процесу.

Створення дистанційного навчального курсу – процес складний і трудомісткий, його розробка включає такі етапи: проектування курсу, підготовка навчальних матеріалів, розміщення матеріалів у Moodle та впровадження курсу у навчальний процес.

Проведено попереднє опитування, яке виявило рівень підготовки майбутніх викладачів вищої освіти до інноваційної діяльності.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

3.1. Інформаційно-комунікаційне забезпечення підготовки студентів за напрямком «Професійна освіта»

Якщо розглядати безпосередньо структуру підготовки вчителя, то, як правило, основною перешкодою вважається набір характеристик особистості, необхідних для інноваційної, а головне, експериментальної діяльності:

- Зміна мислення (вчитель повинен адаптуватися до кожної нової ситуації, вводити інновації та представляти нові ідеї);
- креативність (творчий підхід до діяльності);
- Когнітивність (здатність розуміти нове);
- комунікативні навички (уміння спілкуватися);
- Рефлексія (здатність до самоаналізу, об'єктивної самооцінки);
- толерантність (толерантність до поглядів і думок інших учасників діяльності, процесу);
- Емпатія (здатність співпереживати).

Для виявлення психологічної та особистісної готовності вчителя до інноваційної діяльності необхідно проводити різні види діагностики.

Будь-яке вдосконалення чи педагогічне нововведення потребує знання початкового стану педагогічної системи. Він дозволяє побачити всю картину, яка може показати поступовий перехід системи з одного рівня на інший, в новій якості. Як правило, діагностика передбачає відмітку результатів

Система навчання, а також дозволяє давати їм експертну оцінку.

Цілі навчального оцінювання такі:

- реалізація особистісно орієнтованого підходу;
- Забезпечення адекватного визначення результатів професійної діяльності педагогів;

- створення умов для ефективного розвитку особистості;
 - Загальна оцінка діяльності (самооцінка роботи вчителя). Оцінювання освіти виконує ряд функцій: Інформативний, оцінний, комунікативний, аналітичний, прогностичні та ін.

Оцінювання освіти здійснюється на різних рівнях.

Більш детально вони описані Н. К. Голубєвим і Б. П. Батінас. [7]

Перший крок – діагностика компонентів. Кожен навчальний процес чи явище має багато характеристик і параметрів. Виявляючи окремі компоненти в об'єкті та отримуючи певні характеристики, вчитель виконує компонентний аналіз, який вважається першим рівнем педагогічного аналізу. Така діагностика, як правило, не може забезпечити точний діагноз, а також не має достатньої владчі.

Другий рівень – структурна діагностика. На цьому етапі вчитель визначає структуру процесу, що дає можливість висувати гіпотези, які показують різний ступінь залежності між ефективністю навчання та вмінням структурувати окремі сторони об'єкта. На цьому рівні результат буде більш актуальним. Однак тільки на наступному рівні процес можна вважати завершеним.

Третій рівень – діагностика системи. Тут учитель визнає функції окремих сторін навчального процесу як системного явища, а також розвиваючи діяльність цього процесу. Цей етап показує нам зв'язок між окремими компонентами та взаємозв'язок різних систем навчання. Педагогічне оцінювання, разом з двостороннім дослідженням, як і спостереженням, дає найбільш об'єктивну картину навчальної ситуації. На системному рівні завершується педагогічне оцінювання.

Зауважимо, що на будь-якому рівні педагогічне оцінювання готове виконувати ту діяльність, якої бажає досягти вчитель. Різні завдання вимагають різного рівня педагогічної оцінки.

Саме завдяки діагностичним дослідженням можна виявити здатність учителя до інноваційної діяльності, а також його готовність до змін у системі навчання.

На цьому етапі дослідження було проведено формувальний експеримент з виявлення інноваційної спроможності вчителів.

Таблиця 3.1

Зведені дані діагностики «Карта педагогічної оцінки компетентностей учителя до інноваційної діяльності»

№ п/п	Показник	Середній бал
1	Мотиваційно-творча спрямованість особи	3,6
2	Креативність педагога	2,6
3	Оцінка професійних здібностей педагога до здійснення інноваційної діяльності	2,9
4	Індивідуальні особливості особистості педагога	2,6

Керуючись узагальненими даними, отриманими в результаті діагностики

«Карта педагогічної оцінки здібностей педагогів до інноваційної діяльності (В.

А. Сластенін, Л. С. Подимова) (табл. 3), можна зробити висновок, що викладачі даної кафедри не мають особливих здібностей до інноваційної діяльності.

Перший етап роботи з системою дистанційного навчання Moodle включає, насамперед, стимулюючий і творчий пошук за спеціальністю «Професійна

освіта». Завдяки цьому оптимізується весь навчальний процес, а це також надає

ефективності та багатогранності праці вчителя, сприяє розвитку творчої індивідуальності. Решта показників середні.

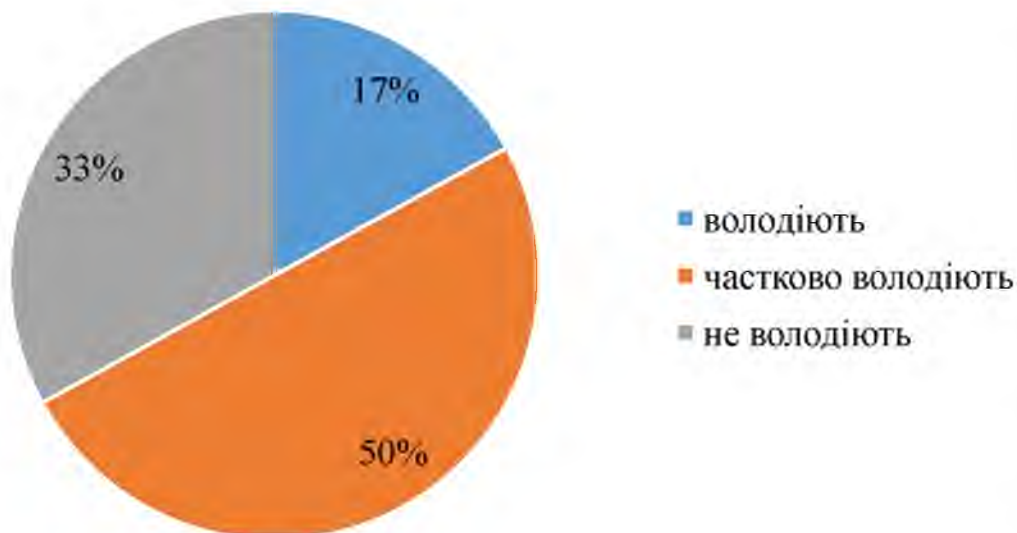

Рисунок 3.1. Результати оцінювання професійної підготовки вчителя до експериментальної роботи (Нікшина І.В.)

Зведені результати «Оцінювання професійної підготовки вчителя до дослідно-експериментальної роботи» (І. В. Нікішина), наведені на рисунку 9, свідчать про рівень теоретичних і професійних знань і вмінь, необхідних для здійснення експериментальної діяльності. При проведенні даної діагностики використовувалися методи самооцінки та самоаналізу. За результатами можна сказати, що лише 17% учителів готові до досвідченої роботи. Під час цієї діагностики враховується такі критерії: знання інноваційних процесів, психологічна підготовка, знання менеджменту та психології управління тощо. Інноваційна діяльність, це низький результат.

За блоком методів можна зробити такий висновок: за показником інтеграції вчителі готові до інноваційної діяльності, особливо на рівні мотивації. Є бажання займатися творчою діяльністю, в тому числі ініціативною, ініціатива активно виявляється педагогами, а також цілеспрямованість. Однак більшості бракує знання теоретичних основ інновацій та базових технологічних навичок.

Ці показники середні

Інший діагностичний блок має на меті виявити структуру інноваційної діяльності в навчальному закладі, виявити наявність умов для зайняття

інноваційною діяльністю. З цією метою, за словами І.В. Нікшиної, було проведено «Оцінку рівня інноваційної спроможності педагогічних працівників», Анкета No1.

Аналізуючи відповіді на перше питання з Анкети № 1, ми відібрали найбільш цікаві відповіді. Питання було:

«Чи потрібні, на вашу думку, зміни в навчальній та позакласній роботі, і чому?» Деякі відповіді:

"Зміни в навчальній діяльності необхідні, тому що все менше студентів мають можливість займатися науковою роботою. Студенти заочної форми

навчання повністю позбавлені цієї можливості, тому що не передбачені ці заняття. Немає бюджету. Треба створити дистанційні курси для виконання науково-дослідної роботи з науковим керівником «Університет має активно

розвиватися в інноваційній сфері. Необхідно надати студентам можливість дистанційно захистити випускні державні іспити, а також гідні випускні та магістерські роботи, «Дистанційна освіта – великий крок вперед».

Однак не можна забувати і про тих, хто більшу частину часу проводить у стінах університету. Для студентів денної та бакалаврської форм навчання

необхідно придбати якісне обладнання, побудувати комп'ютерні класи, розробити електронні курси. Це суттєво вплине на засвоєння дисциплін та покращить навчальний процес.

Малюнок 3.2. Результати запитання: «Як ви думаете, що потрібно вашому навчанню?»

За результатами другого питання можна зробити висновок, що більшість педагогів не задоволені методиками навчання та розвитку. Можливо, завдяки

цьому чиннику вчителі будуть більш зацікавлені працювати з впровадженням інновацій. Цікавим є те, що жоден з респондентів не потребує змін у змісті

освіти, догляду, а також на 25% змін у графіку роботи. Результати представлені на малюнку 11.

Рисунок 11 - Результати запитання: «Чи готові ви освоювати інновації?»

На запитання «Чи готові ви опанувати інновації?» Більшість респондентів відповіли про часткову підготовку, 45% не були готові. Варіантів відповіді «достатньо підготовлений» і «повністю підготовлений» ніхто не обрав. Варго зазначити, що це опитування було проведено після низки різноманітних тренінгів у зазначеному навчальному закладі. Наприклад, на базі федерального держбюджетного освітнього вищого навчального закладу

Провінційний державний університет організував семінар на цю тему «Мудл – освіта майбутнього», в якому взяли участь розробники платформи. Також було запропоновано самостійну роботу з системою. «Мудл» існував до того, як там почали навчатися студенти. Можна було переглянути семестрові курси, елементи оформлення курсів, переглянути списки студентів, статистику набору на курси, розмістити повідомлення на форумі. Після тестування системи педагогічна рада збиралася щотижня, щоб обговорити проблеми та переваги. В кінці місяця

Був складений звіт, який директор надав до Міністерства освіти і науки України..

У таблиці 4 наведено середній бал відповідей на запитання:

«Які види підготовки та навчання ви проходили, щоб освоїти інновації?»

Рекомендувалося поставити оцінку за 5-бальною шкалою: від найбільшої (5 – сильно впливають на мій рівень готовності до розвитку та інновацій) до найменшої (1 – не впливають).

Таблиця 4 – Середні бали для відповіді на запитання: «Які види підготовки та тренінгів ви проходили для освоєння інновацій?»

Форми підготовки слова

1. Семінари, практикуми 3.7
2. Навчальні поради 3.6
3. Робота у творчій групі 3.2
4. Робота з науковим керівником 3.3
5. Самостійна робота 3.7
6. Навчання на проблемних курсах 3.3

7. Підвищення кваліфікації 3.7

Результати, отримані під час опитування, свідчать про те, що вчителі майже однаково задоволені всіма видами навчання. Це свідчить про низьку ефективність перерахованих вище видів навчання. Швидше за все, вчителі можуть щось підкреслити для себе з кожного заходу, але не всі з них можуть принципово підвищити рівень готовності до інноваційної діяльності.

Інше питання було поставлене так: «Оцініть умови свого навчального закладу для розвитку інноваційної діяльності». Відповіді розташовані приблизно в тому ж порядку, що й попереднє запитання (3 бали – дуже добре, 2 бали – добре, 1 бал – задовільно, 0 балів – незадовільно).

Таблиця 5 – Середній бал результатів відповідей на запитання: «Оцініть умови свого навчального закладу для розвитку інноваційної діяльності».

умови слова

1. Матеріали 2.5
2. Фінансовий 1.9
3. Організаційні 1.7
4. Психологічний клімат у колективі 2.1
5. Стимулювання 1.9

6. Система навчання персоналу 0,6

З таблиці видно, що більшість викладачів погодилися з тим, що навчальний заклад має переглянути систему підготовки кадрів. Варто також відзначити, що викладачі кафедри із захопленням розповідали про матеріально-технічний стан колективу та психологічний стан. Цьому балу вони дали чи не найвищий бал. Інші умови середні.

Остаточним тестом у запропонованій анкеті було таке запитання:

"Який ваш бар'єр для інновацій?" Вчителів попросили вибрати 5 найважливіших перешкод, на їхню думку. У таблиці 6 наведено результати відбору у відсотковому співвідношенні.

Таблиця 6 - Результати відповіді на запитання "Що для вас є перешкодою для розвитку інновацій?"

Нестача часу 20%
 Відсутність розумної стратегії
 Розвиток навчальних закладів 6%
 Розбіжності в колективі, конфлікти 15%

Продовження таблиці 6
 Відсутність необхідної теорії
 знання 16%

Когнітивні порушення
 Інновації в освіті 8%
 Занепад і прогрес 18%
 Відсутність мотивації 17%

Це опитування показало, що більшість опитаних вчителів не мають достатньо часу для роботи з інноваціями та інноваційною діяльністю. Цей фактор займає перше місце серед запропонованих бар'єрів. Друге – недостатній розвиток інноваційної сфери. Ще однією найбільш помітною перешкодою була відсутність мотивації до розвитку, а також впровадження певних інновацій.

Таким чином, вчителям слід дати час для участі в інноваційній діяльності, надати можливість відно розвиватися в цій сфері та заохочувати їх зусилля. Решта відповідей є не менш важливими в роботі вчителів, але після проведення цього опитування всі зійшлися на думці, що саме три відповіді, які отримали найбільший відсоток, були найважчими для роботи з інноваційною діяльністю.

За результатами оцінювання встановлюється рівень підготовки викладачів вищої освіти до інноваційної діяльності.

Результати представлені в таблиці 7.

Таблиця 7 – Рівень підготовки педагогів до інноваційної діяльності

інгредієнти Індикатори Рівень підготовки
 Ентузіазм і творчість Введення в інноваційну структуру
 Діяльності Восвітня організація.

Виявлення присутності умови для інноваційна діяльність

Діяльності Високий: цей рівень готовності до інновацій вказується на компонент мотивації. Учитель у цьому справу Основним чинником є особиста зацікавленість у впровадженні інновацій у навчальний процес, а також творча

складова та творче ставлення. Прагнення до самовдосконалення, здатність до самоперевірки, рефлексії, здатність до саморегуляції - ці показники мають характеристики високого рівня.

Середній: Середній рівень готовності до інновацій характеризується поверхневими теоретичними знаннями Сфери інновацій. зрозуміти Потреба

впроваджувати інновації, але негамовний інтерес до них. Також вчитель середнього рівня підготовки надія ви Самовдосконалення. Однак він не завжди готовий правильно оцінити свої здібності.

Низький: на низькому рівні навчання вчитель має інноваційну перспективу діяльності в цілому. Слабо розвинений

Мотиваційна спрямованість Творчий інтерес відсутній, як і прагнення до самовдосконалення. Вчителі цього рівня не володіють елементарними технічними навичками, внаслідок чого не можуть викладати належним чином

Брати участь в інноваційній діяльності.

Продовження таблиці 7

творчість Креативність – одна з умов підготовка винаватор

Діяльності Високий: На високому рівні вчитель може створювати інновації, а також вдосконалювати їх за допомогою творчого підходу.

Середній: Вчитель відкритий для нового і позитивно сприймає інновації, але не може створити щось нове самостійно.

Низький: немає інтересу до нового. Учитель під час інновацій не керується творчою частиною.

індивідуальний Характеристика вчителя визначення Фактори, що перешкоджають впровадженню інновацій.

Психологічна ідентифікація. Перешкоди біля вчителів доходить до середини процесу впровадження інновації. Високий: вчитель любить інновації. Здатний розробляти та впроваджувати нове, мати мотивацію продовжувати працювати з інноваціями.

Середній: Позитивне ставлення до інновації, але відсутність рефлексії в результаті роботи з інновацією. Здатність покращувати інновації.

Низький: Володіння теоретичними знаннями інноваційної діяльності, але відсутність інтересу до неї.

3.2. Методичні рекомендації щодо оптимізації освітнього процесу із використанням інформаційних технологій

Зростання попиту на вищу освіту і повсюдне розгортання інфраструктури ІКТ призвели до того, що вищі навчальні заклади зіткнулися з новими, унікальними викликами в період дефіциту ресурсів. Таким чином, для закладів вищої освіти все більшого значення набуває сплановане та систематичне виконання наступних завдань:

- розробка та вдосконалення навчальних програм та матеріалів;
- безперервне проектування програм та курсів;
- організація інтерактивної взаємодії викладачів та студентів, а також інтерактивної взаємодії студентів один з одним;
- розробка якісних методичних та навчальних матеріалів;
- розробка ефективних інструментів оцінки різноманітних середовищ;
- взаємодія із ринком праці.

ІКТ здатні зробити значний внесок у ці процеси. Проте самі по собі ІКТ не гарантують підвищення якості, ефективності та рентабельності, багато що залежить від пов'язаних з ІКТ процедур.

Перетворюючий потенціал ІКТ визначається такими факторами:

1. Підвищення якості навчальних матеріалів на основі їх рецензування експертами.

2. Реалізація переваг, пов'язаних із використанням процесів контекстуалізації, персоналізації та локалізації.

3. Прагнення до відкритості та підвищення якості.

4. Навчання професорсько-викладацького складу принципам створення та використання ІКТ у рамках курсів підвищення кваліфікації.

5. Задоволення потреб різних груп учнів та студентів, у тому числі людей з особливими потребами та обмеженими можливостями.

6. Оптимізація процесів у сфері комплектування штату спеціалістів та формування бюджетів.

7. Навчання студентів рідною мовою.

8. Залучення студентів до вибору та адаптації ІКТ з метою підвищення активності їхньої участі в освітньому процесі.

9. Використання місцевих матеріалів із зазначенням авторства.

Перетворюючий потенціал ІКТ також пов'язаний з можливістю обміну знаннями та організації співпраці між різними установами та країнами, а у створенні нових моделей навчання їх перетворюючий потенціал важко переоцінити.

Для створення рекомендацій було розглянуто ключові питання та сформульовано пропозиції щодо включення та перегляду значення ІКТ у освітніх програмах вищих навчальних закладів.

Головна мета рекомендацій – переконання у необхідності інвестування у систематичну підготовку, адаптацію та використання ІКТ, щоб зробити їх основною тенденцією у сфері вищої освіти для підвищення якості освітніх програм та навчання, а також скорочення витрат.

Вищі навчальні заклади можуть відігравати важливу роль у підтримці викладацького складу у створенні ефективного навчально-методичного середовища, що відкриває нові можливості професійного розвитку. Відбір та

розробка навчальних ресурсів є невід'ємною частиною цього процесу. Навчальні заклади повинні прагнути не лише створювати власні ІКТ, а й використовувати ресурси, розроблені поза ними.

Ретельно розроблені освітні ресурси забезпечать більш глибоке залучення студентів до освоєння інформації, ідей та контенту, ніж при використанні тільки лекційних матеріалів. Коли такі ресурси стануть невід'ємною частиною навчально-методичного процесу, обмежений час аудиторних занять можна використовувати більш ефективно для стимулювання активної участі студентів, організації дискусій, творчої, практичної та науково-дослідної діяльності.

Для розробки курсів та навчальних матеріалів викладачі використовують лише ті ресурси, до яких вони мають доступ. Наявність великої кількості ІКТ не тільки розширює вибір доступних матеріалів, а й створює можливості для адаптації нових ресурсів до місцевих умов, культури та освітніх потреб, при цьому відпадає необхідність повторної розробки контенту або тривалих переговорів щодо авторських прав.

Досвід показує, що навчальні заклади, які надають доступ до якісних курсів та матеріалів через Інтернет, досягли значних успіхів у залученні нових студентів та зміцненні своєї репутації, що, у свою чергу, сприяє реалізації ними їхньої громадської місії. Таким чином, навчальні заклади також сприяють інформуванню широкого загалу про результати проведених наукових досліджень, що сприяє залученню фінансування. І все ж освітні установи

повинні використовувати свій бренд при створенні ІКТ та враховувати будь-які потенційні доходи, які можуть отримати треті особи від використання ІКТ.

У зв'язку з цим пропонуються такі заходи для закладів вищої освіти:

1. Розробити стратегії для інтеграції ІКТ у різні аспекти діяльності ЗВО.
2. Створювати стимули для підтримки інвестицій у розробку, придбання та адаптацію навчальних матеріалів високої якості.

Освітнім установам слід переглянути стратегію своєї діяльності та:

- заохочувати розумний добір та адаптацію існуючих ІКТ, а також, при необхідності, розробку нових матеріалів;
- сприяти публікації навчальних матеріалів у вигляді ІКТ (відповідно до затверджених в освітній установі стандартів);

- стимулювати дослідження, пов'язані з використанням та переробкою ІКТ;
- надавати підтримку студентам, які бажають опублікувати свої роботи у формі ІКТ з відкритою ліцензією (під керівництвом професорсько-викладацького складу та відповідно до затверджених в освітньому закладі стандартів);
- включити ІКТ у механізми інституційного та індивідуального моніторингу та оцінки діяльності;
- сприяти співробітництву у сфері розробки матеріалів як усередині, так і за межами установи;
- продумати стимули та заохочення для співробітників за розробку, придбання та адаптацію навчальних матеріалів;
- враховувати витрати часу на розробку навчальних програм, курсів та матеріалів під час планування робочого навантаження персоналу.
2. Визнати важливість внутрішніх процесів забезпечення якості освітніх ресурсів. Потрібно організувати та підтримувати внутрішню експертизу якості навчальних матеріалів до їх публікації у вигляді ІКТ.
3. Розглянути можливість створення гнучких підходів у сфері авторського права. Завдяки таким підходам співробітники можуть застосовувати варіант «деякі права захищені» або, за необхідності, інші варіанти ліцензування. Ця політика може бути частиною більш масштабного інституційного процесу, спрямованого на захист прав інтелектуальної власності, авторських прав та конфіденційності, які мають бути відображені у юридичних контрактах та договорах найму.
4. Стимулювати інформаційно-пропагандистську діяльність та нарощувати потенціал. Постійно підвищуючи обізнаність, нарощуючи потенціал (шляхом підвищення кваліфікації персоналу) та налагоджуючи соціальні зв'язки, освітні установи сприяють розвитку нового спектру компетенцій для більш ефективного використання ІКТ. Надалі перелічені заходи можуть бути спрямовані на створення загальноприйнятої концепції для відкритих освітніх

практик у рамках організації у повній відповідності до бачення та місії установи та з урахуванням відповідних стимулів.

5. Забезпечити вільний доступ до ІКТ для співробітників та студентів.

Викладачам та студентам слід надати повсюдний необмежений доступ до необхідної інфраструктури ІКТ, програмного забезпечення та Інтернету, щоб

вони могли розробляти або адаптувати різноманітні навчальні матеріали. Для цього можуть знадобитися програмне забезпечення, наприклад, інструменти для редагування веб-контенту, системи керування контентом, шаблони та набори

інструментів, які полегшать створення та використання освітніх ресурсів,

доступних для адаптації та забезпечують інклюзивний підхід. Можливо,

потрібно створити репозиторій праць професорсько-викладацького складу та студентів, які згодом перетворяться на ефективний навчально-методичний

ресурс та сприятимуть підвищенню обізнаності з питань належного спільного

використання матеріалів, у тому числі розмежування понять «співпраця» та

«плагіат» на користь викоринення останнього. Всім співробітникам та студентам

необхідно надати максимально повне кодо можливостей для навчання та професійного зростання в процесі використання перерахованих вище систем, а

також забезпечити необхідну підтримку.

6. Розробити інституційну політику та практику доступу до ІКТ, а також

зберігання ІКТ. Щоб співробітники могли використовувати всі зростаючі обсяги бази знань установи, будуть потрібні певні «виробничі потужності» для

внутрішнього та зовнішнього зберігання, управління та спільного використання

ресурсів та контенту. Найефективніший з економічної точки зору спосіб –

працювати в рамках скоординованої національної стратегії або в партнерстві з

глобальними мережами і сховищами ІКТ, що виникають і існують, організованими відповідно до відкритих стандартів.

7. Періодично переглядати освітні практики організації у галузі ІКТ.

Проведення регулярного аналізу допоможе освітнім установам оцінити ефективність реалізації політики та практики. У процесі аналізу можна

визначити масштаби використання навчальних матеріалів з відкритими

ліцензіями у межах програм у сфері вищої освіти. Аналогічно можна буде оцінити і вплив використання вищезгаданих матеріалів на якість навчання, і витрати, пов'язані з розробкою та придбанням якісних навчально-методичних матеріалів для студентів та аспірантів. Доречним також є аналіз успішних прикладів реалізації проектів ІКТ як у рекламних, так і в наукових публікаціях.

Науково-педагогічний склад безпосередньо впливає на якість навчально-методичного середовища. Викладачі та науковці відіграють центральну роль як у викладанні, так і у навчанні студентів. Викладачі стикаються з рядом викликів, включаючи:

- доступність навчально-методичних матеріалів найвищої якості;
- обмеженість часу, що виділяється на підготовку навчальних програм та відбір, адаптацію та (або) розробку навчально-методичних матеріалів та інструментів оцінки;
- необхідність враховувати різноманітність потреб студентів, включаючи особливості роботи зі студентами чоловічої та жіночої статі;
- зміни у навчально-методичному середовищі (перехід від підходу, орієнтованого на викладача, до підходу, орієнтованого на студента);
- розширений доступ студентів до онлайн-матеріалів, мережного співробітництва та можливостей для онлайн-публікації;
- легалізація відкритого доступу;
- необхідність охоплення відкритої бази знань, що постійно розширюється;
- необхідність регулярно вдосконалювати навички у сфері ІКТ;
- високі вимоги студентів;
- постійно зростаюча кількість студентів.

Відповідальність за забезпечення якості будь-якої інформації, яка використовується у навчально-методичних середовищах, у тому числі ІКТ, переважно лежатиме на координаторах програми або курсу та окремих представниках науково-педагогічного складу. Чи йдеться про вибір основних чи додаткових матеріалів чи підручників, відеороликів для демонстрації чи плану

курсу, розробленого іншими авторами, саме вони, зрештою, будуть відповідальні за те, які конкретні навчальні матеріали будуть використовуватися – на цифровому чи паперовому носії, відкриті чи перебувають під захистом авторського права. Зважаючи на це, якість ІКТ багато в чому залежатиме від того, які ресурси викладачі виберуть для використання, як вони адаптують ці ресурси для своїх потреб та інтегрують їх у різні види навчально-методичної діяльності. Таким чином, ефективне використання ІКТ допоможе вирішити багато з зазначених вище проблем.

У зв'язку з цим пропонуються такі заходи для науково-педагогічного

складу закладів вищої освіти:

1. Розвивати навички оцінки ІКТ. Для початку рекомендується ознайомитись із існуючими ІКТ на відповідних порталах чи репозиторіях та знайти корисні матеріали для своїх курсів та модулів. Викладачі можуть використовувати існуючі ІКТ для аналізу та вдосконалення своєї навчальної програми та методів навчання, а також удосконалення матеріалів колег. Такий аналіз та взаємна підтримка сприятимуть збільшенню довіри, викладачі почнуть ділитися новими та (або) адаптованими ресурсами для усунення прогалин у навчальній програмі, не забезпечених доступними ІКТ, та сприятимуть розвитку

глобальної бази знань.

2. Публікувати власні ІКТ. Деяких науково-педагогічних працівників краще залучати до цього процесу поступово, їм рекомендується розпочати із спільної роботи з колегами (у тому числі шляхом взаємної експертизи) та публікації у відкритому доступі матеріалів, які у плановому порядку розробляються у процесі навчально-методичної діяльності (включаючи програми курсів, інформаційні буклети або роздатковий матеріал, конспекти лекцій та інструменти оцінки курсів). Згодом така практика стане основою загальної великої колекції матеріалів, що охоплюють широке коло предметів та доступних для використання. Все перераховане покликане сприяти кращому розумінню предметної галузі кінцевими користувачами – студентами.

3. Компонувати, адаптувати та узгоджувати існуючі ІКТ. Для ефективного використання ІКТ необхідно розвивати навички в галузі адаптації та узгодження існуючих ІКТ з урахуванням різноманітних освітніх потреб студентів; також необхідно забезпечити підтримку різних підходів для досягнення конкретної мети навчання. Цього можна досягти, використовуючи різні добірки ресурсів у сховищах ІКТ та роблячи свій внесок у їх розвиток, а також обмінюючись інформацією з різних питань та процесів, пов'язаних з адаптацією та локалізацією ресурсів.

4. Розвивати навички командної роботи. Сучасні наукові дослідження зазвичай вимагають злагодженої роботи цілої групи фахівців. Такий командний підхід є кращим як для розробки навчально-методичних матеріалів, так і для їх використання поза навчальною роботою.

5. Звертатися за організаційною підтримкою з метою розвитку навичок у галузі роботи з ІКТ. Для ефективного використання ІКТ науково-педагогічні працівники повинні набути навичок та компетенцій, пов'язаних, наприклад, з проектуванням матеріалів, розробкою навчальних програм, пошуком, підбором та адаптацією ІКТ. Ці завдання мають бути включені до стратегії навчання та підвищення кваліфікації співробітників. Необхідно забезпечити організаційну підтримку індивідуального та групового навчання.

6. Брати участь у роботі профільних спільнот щодо обміну досвідом. Науково-педагогічні працівники можуть отримати величезну користь з участі в роботі існуючих мереж та співтовариств з обміну досвідом, члени яких, окрім іншого, займаються розробкою, адаптацією та організацією спільного використання ІКТ, а також цільовим обговоренням своєї навчально-методичної діяльності. Такі спільноти з обміну досвідом також є чудовою платформою для публікації ресурсів у існуючих репозиторіях.

7. Залучати студентів до роботи з ІКТ. Науково-педагогічним працівникам слід враховувати відгуки студентів під час доопрацювання своїх матеріалів. Крім того, потрібно заохочувати студентів, щоб вони публікували власні роботи та робили свій внесок у розвиток ІКТ. Студентів потрібно заохочувати та

підтримувати у питаннях пошуку та використання ІКТ для самостійного вивчення матеріалів (на початковому рівні) та розробки власних навчальних планів та курсів (на наступних етапах).

8. Сприяти широкому поширенню ІКТ, публікуючи матеріали про використання ІКТ. Публікації з питань використання ІКТ сприяють збільшенню обсягу доступних знань на цю тему, особливо якщо вони публікуються у відкритих виданнях, журналах тощо. У цю категорію потрапляють статті, що описують досвід використання та переробки ІКТ, а також статті, які пропагують ІКТ та стимулюють інтерес студентів до роботи у напрямку розвитку ІКТ.

9. Забезпечувати зворотний зв'язок та надавати інформацію про використання існуючих ІКТ. Забезпечуючи зворотний зв'язок та надаючи інформацію про створення, адаптацію, використання та (або) переробку ІКТ, а також про успішно досягнуті цілі навчання та задоволені потреби студентів, ви вносите неоціненний внесок у ефективне використання ІКТ.

10. Розширювати знання у галузі прав інтелектуальної власності, авторського права та політики конфіденційності. Це завдання передбачає отримання спеціалізованої консультаційної підтримки; крім того, важливо ознайомитися з політикою організації та умовами угод, що стосуються прав інтелектуальної власності та авторського права. Важливо мати чітке уявлення про права та умови використання матеріалів, створених у процесі освітньої діяльності у ЗВО, а також про варіанти використання вищезгаданих матеріалів третіми особами. Науково-педагогічні працівники повинні мати чітке уявлення про те, яким чином ці адміністративні положення впливають на їхні права.

Роль установ вищої освіти змінилася, зазнала змін і ролі студентства. Сучасні студенти хочуть мати можливість жити та працювати в будь-якій точці світу, обмінюватися навичками та знаннями, ефективно спілкуватися та брати участь у творчій та інноваційній діяльності. Серед труднощів, з якими вони стикаються, слід згадати зростання цін на освіту (наприклад, навчальні посібники) та необхідність вибору навчальних курсів та програм відповідно до своїх потреб. Ефективне використання ІКТ сприяє вирішенню цих проблем,

оскільки зміст освітніх програм стає прозорішими, а вартість доступу до них знижується.

За умови належної підтримки з боку вищих навчальних закладів, студенти в тандемі з науково-педагогічними працівниками можуть зробити вагомий внесок у вирішення завдань пошуку, адаптації та створення ІКТ.

З огляду на зміну ролі студентів студентські організації повинні брати участь у формуванні освітнього процесу. Незважаючи на те, що відповідальність за створення навчально-методичного середовища з урахуванням особливостей роботи з ІКТ, насамперед лежить на науково-педагогічних співробітниках,

студентські організації – як одна з ключових сторін у сфері вищої освіти – мають бути ознайомлені з різними аспектами цієї проблеми та враховувати їх при взаємодії з іншими заінтересованими сторонами.

У зв'язку з цим для студентських організацій пропонуються такі заходи:

1. Розширити свої знання в галузі ІКТ та брати участь у популяризації ІКТ.

Студентським організаціям слід активно інформувати студентів про роль ІКТ у покращенні якості освітнього процесу та оптимізувати свій навчальний досвід на основі розуміння освітніх та економічних переваг ІКТ. Студентським організаціям також рекомендується підтримувати та стимулювати спільне використання тих навчальних матеріалів, які були розроблені за фінансової підтримки держави та доступні на умовах відкритих ліцензій. Крім того, потрібно допомогти студентам зрозуміти їхню власну роль у створенні знань як активних учасників процесу навчання.

2. Стимулювати членів студентських організацій до публікації ІКТ.

Студенти можуть зробити значний внесок у використання ІКТ шляхом публікації своїх робіт у цій галузі (переважно під керівництвом викладачів та в рамках існуючого регламенту). Колекції студентських робіт можуть бути корисним та ефективним освітнім ресурсом, який, до того ж, сприятиме більш усвідомленому ставленню до коректного спільного використання матеріалів та розуміння відмінності співпраці від плагіату.

3. Приймати активне участь у забезпеченні якості ІКТ у рамках соціальних мереж. Студентські організації можуть сприяти ефективній взаємодії студентів у соціальних мережах, які були створені на підтримку того чи іншого сховища ІКТ; таким чином вони зможуть брати активну участь у забезпеченні якості контенту за допомогою коментарів щодо того, які саме матеріали є корисними та чому.

4. Визнати зростаючу важливість ІКТ у сфері вищої освіти та вирішальне значення ІКТ для студентів зі спеціальними освітніми потребами. Студентські організації повинні брати участь у процесах прийняття рішень у своїй освітній установі, щоб обиратися ті ІКТ, які дійсно корисні та доступні для всіх студентів, а також відповідають відкритим стандартам.

5. Заохочувати студентів до заходів, спрямованих на підтримку розробки ІКТ. За підтримки студентських організацій студенти (у співпраці з науково-педагогічними працівниками) можуть зробити значний внесок у вирішення завдань пошуку, адаптації та створення ІКТ. Більше того, студентські організації можуть безпосередньо впливати на якість та особливості організації освітнього процесу. Студентів потрібно заохочувати та підтримувати у питаннях пошуку та використання ІКТ для самостійного вивчення матеріалів та, на більш високому рівні, для розробки власних навчальних планів та курсів.

Забезпечення якості та акредитація набули першочергового значення у всіх сферах вищої освіти через диверсифікацію освітніх закладів та навчальних матеріалів, а також підвищення мобільності студентів, дослідників та фахівців.

Забезпечення якості насамперед є обов'язком вищих навчальних закладів; проте зовнішні органи контролю також відіграють важливу роль у формуванні культури якості – вони проводять оцінку програм та аналізують механізми забезпечення якості у різних установах. При оцінці ефективності викладання органи забезпечення якості зазвичай аналізують освітні ресурси, які створюються, адаптуються та використовуються установами (до цієї категорії попадають і ІКТ). Отже, органи контролю якості відіграють важливу роль у

справі затвердження освітньої політики, спрямованої на сприяння використанню ІКТ.

Організації, які відповідають за акредитацію, також повинні мати уявлення про значущість ІКТ у сфері вищої освіти, враховувати їх особливості у своїй роботі та виносити справедливі рішення у конкретних ситуаціях. Завдання

органів забезпечення якості та організацій, які відповідають за акредитацію, тісно пов'язані між собою, і останні часто покладаються на інформацію, надану першими. Тому, швидше за все, організації, що відповідають за акредитацію,

також аналізуватимуть освітні ресурси, які створюються, адаптуються та використовуються в освітніх установах, що акредитуються.

У зв'язку з цим органам забезпечення якості та організаціям, які відповідають за акредитацію, пропонується вжити таких заходів:

1. Вивчити особливості роботи з ІКТ та їх вплив на забезпечення якості та акредитацію. Крім того, необхідно гарантувати, щоб офіційні особи, які відповідають за забезпечення якості та акредитацію, усвідомлювали зростаючу важливість ІКТ у галузі розробки та використання освітніх ресурсів вищими навчальними закладами. Особливу увагу рекомендується приділяти змінам у галузі прав інтелектуальної власності та авторського права, а також аналізу варіантів ліцензування, які застосовуються до освітніх ресурсів.

2. Брати участь у дебатах та переговорах з проблем ІКТ і, зокрема, авторського права. Поряд з іншими організаціями, що діють у сфері вищої освіти, органам забезпечення якості та організаціям, що відповідають за акредитацію, рекомендується брати активну участь у розробці положень, що регулюють ІКТ, приділяючи особливу увагу не лише можливостям, а й проблемам їх впровадження.

3. Враховувати вплив ІКТ на забезпечення якості та офіційне визнання. ІКТ набувають все більшого поширення, тому процедури та процеси забезпечення якості та офіційного визнання повинні враховувати ефективне використання ІКТ. У зв'язку з цим важливо переглянути роль та варіанти використання ІКТ

для покращення якості викладання та навчання, а також розробити критерії оцінки ефективності інтеграції ІКТ у освітній процес.

4. Визнати роль ІКТ як ефективний захід забезпечення якості та акредитації. Якщо створення та застосування ІКТ розглядатиметься як ефективна стандартна практика сфери вищої освіти, тоді стане можливим і перегляд масштабів та охоплення зовнішніх процесів забезпечення якості. Це, у свою чергу, змістить фокус уваги керівництва вузів та інших залучених у сфері вищої освіти сторін на інтегрування ІКТ у процедури внутрішнього контролю якості, що зробить створення та застосування ІКТ невід'ємною частиною культури освітніх закладів.

Отже, багато навчальних закладів впроваджують інформаційно-комунікаційні технології в управлінську та адміністративну діяльність, а також у свої освітні програми, щоб зробити навчання більш рентабельним та ефективним, підготувати випускників до професійної діяльності в умовах реального світу. У багатьох країнах, що розвиваються, однак, доступ до комп'ютерного обладнання, програмного забезпечення та мережевих ресурсів, як і раніше, утруднений. Тому вкрай важливими є такі завдання адаптації педагогічних підходів та навчальних матеріалів до цих засобів і, паралельно, забезпечення високої якості та доступності освіти.

Висновки до третього розділу

У ході вивчення інформаційно-освітнього середовища бази дослідження – НУБІП України було проаналізовано ІКТ забезпечення гуманітарно-педагогічного факультету, що склав сайт закладу, освітній портал, а також устаткування: 14 проекторів, 2 інтерактивні дошки, 2 комп'ютерні класи.

Також вивчено методичне забезпечення викладання для студентів спеціальності «Професійна освіта». Проведено емпіричне дослідження з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, яке проводилось у

декілька етапів: підготовчий, організаційний, апробаційний, оціночний, підсумковий.

На підготовчому етапі було організовано опитування щодо вмотивованості застосування інформаційного підходу, а також зібрано побажання щодо майбутнього курсу та зроблено збір матеріалу для формування занять.

На організаційному етапі було створено авторські заняття на базі MoodleCloud – хостингу від системи Moodle.

На апробаційному етапі було проведено заняття.

На оціночному етапі проведено опитування щодо проведених занять студентами методом анкетування та виявлено, що розроблені заняття представлені на високому рівні та є дієвими.

У підсумку вважаємо, що розроблені заняття можуть бути елементами системи забезпечення якості навчального процесу для дистанційної форми навчання та формувати собою електронний фонд сучасної навчально-наукової діяльності закладу освіти.

На основі проведеного емпіричного дослідження сформовано методичні рекомендації щодо оптимізації освітнього процесу із використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВИСНОВКИ

Основним завданням закладу вищої освіти сьогодні є формування особистості відповідно до її потреб, здібностей, інтересів та здібностей. Проте для вирішення цієї проблеми вчителю необхідно принципово переглянути зміст, методи, види роботи, орієнтуватися на потреби особливих учнів, використовувати нетрадиційні, інноваційні методи організації навчальної діяльності.

У ході роботи над магістерською кваліфікаційною роботою було досягнуто відповідних завдань магістерської роботи, що виражені у наступному.

1. Тема дослідження присвячена актуальній проблемі. Готувати покоління, здатне жити в інформаційному суспільстві, адаптуватися до ситуації в суспільстві, що швидко змінюється, прагнути до творчості, виходити за межі консервативного досвіду. Інноваційна діяльність визначає для вчителя вектор розвитку, що означає включення педагогів у процес створення інноваційного середовища в освітньому закладі, створення педагогічних інновацій.

Дослідницька робота містить детальний теоретичний аналіз ефективності інновацій. У процесі аналізу літератури ми дійшли висновку, що повного та точного поняття «підготовка викладача вищої освіти до інноваційної діяльності» не існує. У зв'язку з цим ми описуємо цю концепцію як «абсолютно нову структуру особистості вчителя, що включає креативність і рефлексивну здатність, мотиваційно-ціннісний підхід до професійної діяльності, заохочення інноваційної діяльності, незалежно від досвіду чи кваліфікації».

2. У процесі аналізу досліджуваної проблеми визначено організаційно-педагогічні умови підготовки педагогів до інноваційної діяльності:

- Створення позитивних стимулів для інновацій,
- Використання професійної підготовки педагогів у формуванні готовності до інноваційної діяльності, що визначається організацією заходів, що сприяють інноваційній діяльності,

– Формування у педагогів у процесі професійної підготовки практичних навичок у сфері інноваційної діяльності,

– Залучення викладачів вищих навчальних закладів до рефлексивно-оцінювальної діяльності щодо педагогічних інновацій шляхом заохочення активності викладача;

– Матеріально-технічні умови

– Підтримка даних.

3. Теоретичний аналіз досліджуваної літератури дозволив розробити модель удосконалення підготовки вчителя до інноваційної діяльності. Зроблено

висновок, що підготовка інноваційної діяльності може здійснюватись у різних форматах (семінар, вебінар, круглий стіл тощо), що дає змогу правильно розвинути заходи, найбільш ефективні для високої підготовки педагогів до інноваційної діяльності.

4. У процесі дослідження було проведено експеримент, який складається з трьох фаз: виявлення, структури та контролю, а за його підсумками сформовано рекомендації щодо оптимізації освітнього процесу із використанням інформаційних технологій для вдосконалення інформаційно-комунікаційного забезпечення підготовки студентів за напрямком «Професійна освіта» у сфері інноваційної діяльності.

Отже, зазначені у вступі завдання: визначення поняття «підготовка викладача вищої освіти до інноваційної діяльності», визначення та апробація організаційно-педагогічних умов підготовки викладачів вищої освіти до інноваційної діяльності, визначення рівнів і стандартів, а також розробка моделі підготовки викладачів вищої освіти до інноваційної діяльності – мають вирішено, мета дослідження – аналіз та вдосконалення використання інформаційних технологій у розрізі забезпечення підготовки майбутніх педагогів до здійснення інноваційної діяльності була досягнута.

Таким чином, обрана тема магістерського дослідження довела свою актуальність та значущість у сьогоденні. Вважаємо, що використання ІКТ у викладанні дисциплін педагогічного спрямування хоча і поєднують важливе

місце серед педагогічної науки, однак визначення особливостей їх використання до сих пір висвітлено недостатньо у передовій педагогічній літературі та фахових виданнях із педагогічної освіти, а розвиток сучасних технологій, спровокований переходом до дистанційної освіти, активно розширює межі свого використання, тому вбачаємо цей напрям перспективним для подальших досліджень.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Moodle запускає безкоштовно Хмарний Хостинг для викладачів URL:
[https://campustechnology.com/articles/2015/07/06/moodle-launches-free-](https://campustechnology.com/articles/2015/07/06/moodle-launches-free-cloud-hosting-for-educators.aspx?admgarea=news)

[cloud-hosting-for-educators.aspx?admgarea=news](https://campustechnology.com/articles/2015/07/06/moodle-launches-free-cloud-hosting-for-educators.aspx?admgarea=news) (дата звернення:
 18.07.2023).

2. Артеменко В. Б. Інтеграція веб-інструментів організації вебінарів та створення скрінкастів у LMS Moodle. УСІМ. 2015. № 1. С. 32–38.

3. Артеменко В. Б. Організація співробітництва в електронному навчанні на

основі проєктного підходу та веб-інструментів. Освітні технології та суспільство. 2013. Том 16. № 2. С. 489–504. URL:

http://ifets.ieee.org/russian/depository/v16_k2/pdf/11.pdf (дата звернення
 12.09.2023).

4. Бабин І., Ликова В. Стратегія та сучасні тенденції розвитку університетської освіти України в контексті Європейського простору вищої освіти на період до 2020 р. Бразмус – офіс в Україні URL:

[https://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/238-strategija-ta-suchasni-](https://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/238-strategija-ta-suchasni-tendencijirozvitku-universitetskoji-osviti-ukrajini-v-konteksti-ievropejskogo-prostoru-vishnoi-osviti-na-period-do-2020-r.html)

[tendencijirozvitku-universitetskoji-osviti-ukrajini-v-konteksti-](https://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/238-strategija-ta-suchasni-tendencijirozvitku-universitetskoji-osviti-ukrajini-v-konteksti-ievropejskogo-prostoru-vishnoi-osviti-na-period-do-2020-r.html)
[ievropejskogo-prostoru-vishnoi-osviti-na-period-do-2020-r.html](https://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/238-strategija-ta-suchasni-tendencijirozvitku-universitetskoji-osviti-ukrajini-v-konteksti-ievropejskogo-prostoru-vishnoi-osviti-na-period-do-2020-r.html) (дата
 звернення: 12.09.2023).

5. Биков В.Ю. Автоматизовані інформаційні системи єдиного інформаційного простору освіти і науки. Збірник наукових праць

Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини. Умань: СПД Жовгий, 2008. Ч. 2. С. 47–56.

6. Білоус Л.В., Кравченко І. І. Впровадження інформаційних технологій у педагогічній освіті: проблеми та перспективи. Науковий вісник

Чернігівського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. 2017. Випуск 143(1). С. 176–180.

7. Болонський процес. Вища освіта : інформаційно-аналітичний портал про вищу освіту в Україні та за кордоном / URL: <http://vuz.org.ua/bolonskyi-protses> (дата звернення: 04.09.2023).

8. Буйницька О. Модуль «електронний деканат» в системі управління навчальним контентом середовища LMS Moodle Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах (4) 2015 с. 62-71.

9. Буйницька О. Студент в інформаційно-освітньому середовищі сучасного університету. Інформаційні технології і засоби навчання. 2013. № 36 (4). С. 66–83.

10. Гаврилук О. В., Мельник В. В. Інноваційні технології у підготовці майбутніх учителів початкової школи. Інформаційні технології і засоби навчання. 2008. № 2 (18). С. 50-57.

11. Гаврилук Т. В., Коваленко В. М. Роль інноваційних технологій у формуванні готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Педагогіка". 2019. Том 30. с. 44-50.

12. Гончаренко С. В., Шевченко О. П. Використання інформаційних технологій у вищій школі: монографія. Київ: Університетська книга, 2015.

13. Гордієнко О. О., Козлов О. М. Готовність майбутніх педагогів до використання інформаційних технологій у навчальному процесі. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2014. № 11. С. 54-62.

14. Дмитрієва Л. І. Використання комп'ютерних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів. Інформаційні технології і засоби навчання. 2014. Том 41. № 4. с. 69-78.

15. Документація Moodle: курси розробникам. Електронний ресурс / URL: <https://docs.moodle.org/dev/> (дата звернення: 12.10.2023).

16. Зінченко І. П., Коваленко Т. І. Формування готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності засобами інформаційних технологій. Інновації в освіті. 2017. № 3. С. 45-52.

17. Іванова Л. М. Інтеграція інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх педагогів. Інформаційні технології і засоби навчання. 2010. № 2 (14). С. 90-97.

18. Іванова Л. О. Інноваційні технології в сучасній педагогічній освіті: методичні підходи та практична реалізація. Київ: Видавництво "Освіта", 2018. с. 45-62.

19. Іванова Л. О., Гончаренко І. В. Використання інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх педагогів. Інформаційні технології і засоби навчання. 2018. № 4 (68). С. 61-73.

20. Кіньовська Н. М. Поняття електронного навчання в контексті сучасної педагогічної науки. Архів наукових публікацій. URL: http://www.rusnauka.com/29/DWS_2012/Pedagogica1_120037.doc.htm

(дата звернення: 11.09.2023).

21. Коваленко О. В., Литвин О. М. Інноваційні технології у педагогічній освіті: вимоги та реалії. Інформаційні технології і засоби навчання. 2015. Том 46. № 4. с. 14-26.

22. Коваленко Т. І., Гордієнко О. О. Формування інформаційної компетентності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. Інформаційні технології і засоби навчання. 2006. № 5 (15). С. 44-49.

23. Коваленко Т. І., Жук О. В. Формування інформаційної культури майбутнього педагога в умовах використання інноваційних технологій навчання. Інформаційні технології і засоби навчання. 2012. № 2 (26). С. 109-116.

24. Коваленко Т. П. Інноваційні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Київ: Шкільний світ, 2014.

25. Козаченко І. С., Мельникова О. А. Інформаційні технології у педагогічній практиці: виклики та перспективи. Інформаційні технології і засоби навчання. 2018. Том 65. № 3. с. 159-173.

26. Компетентно зорієнтована освіта: якісні виміри монографія (колективна) / редкол.: Огнев'юк В. О., Хоружа Л. Л. та ін. Розділ II. Іс-

компетентність викладачів і студентів як шлях до формування інформаційно освітнього середовища університету (Н. Морзе, О.Буйницька, А.Кочарян. с. 151-195). – Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2015
368 с.

27. Кочарян А.Б. Розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності науково-педагогічних працівників гуманітарних спеціальностей класичних університетів: Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Інститут інформаційних технологій та засобів навчання. Київ, 2016. 280 с.

28. Кузьменко Г.М., Хорольський, О.В. (2015) Масові відкриті онлайн-курси у контексті євроінтеграції вищої освіти України. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/4348> (дата звернення 09.09.2023).

29. Кучеренко С. О. Інформаційно-комунікаційні технології у підготовці майбутнього вчителя: проблеми та перспективи. Інформаційні технології і засоби навчання. 2013. Том 33. № 1. с. 99-108.

30. Кучеренко С. О., Бондаренко Л. П. Інформаційні технології у вищій школі: навчально-методичний посібник. Київ: Педагогічна думка, 2012.

31. Литвиненко Л. І., Мельничук Г. І. Інноваційні технології у підготовці майбутніх учителів до використання інформаційних технологій. Інформаційні технології і засоби навчання. 2011. № 4 (20). С. 48-57

32. Манак А. Ф. Еволюція та конвергенція інформаційних технологій підтримки освіти та навчання. ITEA-2011. IRTC, Kyiv. С. 3-19.

33. Марченко Л. П., Ігнатенко В. О. Інформаційні технології в сучасній освіті: монографія. Київ: Шкільний світ, 2009.

34. Марченко Т. І. Формування інформаційної культури майбутнього вчителя в умовах сучасної вищої школи. Інформаційні технології і засоби навчання. 2016. Том 54. № 4. с. 56-67.

35. Мельникова Л. І., Петренко О. В. Інформаційні технології в освіті: монографія. Київ: Університетська книга, 2013.

36. Медничук Г. І., Павлюк А. В. Інтеграція інформаційних технологій у вищій школі: досвід та перспективи. Інформаційні технології засоби навчання. 2005. № 4 (14). С. 28-34.

37. Методичні основи розроблення SMART-комплексів для підготовки кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти / Пригодій М.А., Гуржій А.М., Липська Л.В., Гуменний О.Д., Зуєва А.Б., Кононенко А.Г., Прохорчук О.М., Белан В.Ю. Житомир: «Пелісся», 2019. 255 с.

38. Методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо структури, змісту та обсягів підручників і навчальних посібників для вищих навчальних закладів. Рішення Вченої ради Науково-методичного центру вищої освіти. Протокол № 6 від 29.07.05 URL: <http://ua.info.biz/legal/basebt/ua-smteit.htm> (дата звернення: 17.10.2023).

39. Морзе Н. В., Буйницька О. П. Public Information and Educational Environment as One of the Ways to Improve the ICT Competence of Future Specialists Information and Communication Technology in Education ICTE 2015. с. 132-143.

40. Морзе Н. В., Буйницька О. П. Роль інформаційних технологій у формуванні готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності. Вісник психолого-педагогічних досліджень. 2016. № 4. С. 110-120.

41. Морзе Н. В., Буйницька О. П. Формування компетентностей майбутніх фахівців з програмної інженерії. Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. 2015. с. 15-20.

42. Морзе Н. В., Буйницька О. П., Грицеляк Б. П. Вбудовані системи, програмне забезпечення для їх проектування в системі навчання майбутніх студентів Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. 2014. с. 68-74.

43. Морзе Н. Відкрите освітнє середовище сучасного університету. / Відкрите освітнє середовище сучасного університету: збірник наукових праць. КУБГ, 2016.

44. Наказ Міністерства освіти та науки, молоді та спорту України від 01.10.2012 № 1060 Про затвердження положення про електронні освітні ресурси URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12> (дата звернення: 12.10.2023).

45. Павленко І. В., Ткаченко Т. С. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. Київ: Освіта, 2016.

46. Павлов С. М., Іванова О. В. Готовність майбутніх педагогів до використання інформаційних технологій у навчальному процесі. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Педагогічні науки. 2020. № 2 (30). С. 79-83.

47. Петренко В. І. Інноваційні технології у формуванні готовності майбутніх педагогів до роботи з інформаційними технологіями. Освіта і розвиток обдарованої особистості. 2015. № 2. С. 61-68.

48. Петренко О. В. Використання інформаційних технологій у педагогічній діяльності майбутніх учителів. Інформаційні технології в освіті. 2017. № 2(15). с. 78-85.

49. Петрова Н. С., Лисенко О. І. Інформаційні технології в освіті: навчальний посібник. Київ: Світ, 2010.

50. Полюкова Н. О., Савченко Г. В. Формування інформаційної компетентності майбутніх педагогів у процесі навчання математики з використанням інформаційних технологій. Інформаційні технології і засоби навчання. 2009. № 5 (17). С. 12-20.

51. Проектування та розробка дистанційного навчального курсу у середовищі Moodle 2.7: навчально-методичний посібник / Н.П. Клейносова, Е.А. Кадірова, І.А. Телков, Р.В. Хруничів. Рязань: держ. радіотехн. ун-т. Рязань, 2015. 160 с.

52. Рекомендації по роботі з відкритими освітніми ресурсами у сфері вищої освіти. Інститут ЮНЕСКО. ISBN 978-5-905385-13-1

53. Савченко О. М. Інноваційні технології в педагогічній діяльності: підготовка майбутніх учителів до використання інформаційних

технологій. Наукові записки. Серія "Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти". 2015. Т. 11. С. 167-172.

54. Сидоренко І. М. Формування інформаційної компетентності майбутніх учителів в умовах використання інформаційних технологій. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2016. № 2(18). с. 110-118.

55. Сидоренко С. П. Формування готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності засобами інформаційних технологій. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2019. № 22. С. 78-85.

56. Сидоров О. П., Кравець В. М. Інноваційні технології у вищій педагогічній освіті: монографія. Київ: Університетська книга, 2008.

57. Сидорова Н. М. Інформаційні технології в сучасній педагогічній освіті: теорія і практика. Київ: Педагогічна думка, 2017.

58. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. URL:

<http://www.engage.eu/indime/esg/ESG%20in%20Ukrainian%20by%20the%20British%20Council.pdf> (дата звернення: 03.09.2023).

59. Ткаченко О. В., Іванова Л. О. Інноваційні технології навчання в школі: навчально-методичний посібник. Київ: Освіта, 2011.

60. Хмарні обчислення в освіті. Інститут ЮНЕСКО з інформаційних технологій у освіті. Аналітична записка. Вересень 2010. URL: https://moodle.org/pluginfile.php/1969005/mod_page/content/16/Oblastnyie%20vychislenia%20v%20obrazovanii.pdf (дата звернення: 24.10.2023).

61. Шинкаренко О. В. Застосування інформаційних технологій у вищій школі: проблеми та перспективи. Інформаційні технології і засоби навчання. 2007. № 6 (16). С. 50-56.

62. Я – студент: навчальний посібник. За заг. ред. Огнев'юка В.О. Київ: КУБГ, 2016. 212 с.

63. Krathwohl, D.A. A revision of Bloom's taxonomy: An overview. Theory Into Practice, 41 (4), 212-218. URL:

http://www.unso.edu/cet/sir/stating_outcome/documents/Kathywohl.pdf (дата звернення: 11.09.2023).

64. Learning Content Management Systems. URL:

<https://www.mindflash.com/learning-management-systems/lcms-and-lms/>

(дата звернення: 01.08.2023).

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України